

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA

Nacrt

**PROGRAM RADA VLADE FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE
2023–2026.**

Sarajevo, juni 2023.

SADRŽAJ

UVOD	3
OPŠTI STRATEŠKI OKVIR I PRIORITETI RAZVOJA FEDERACIJE BIH	5
KLJUČNI CILJEVI, MJERE I AKTIVNOSTI ZA OSTVARENJE ZACRTANIH CILJEVA VLADE FEDERACIJE BIH	8
MAKROEKONOMSKE PROJEKCIJE OSNOVNIH EKONOMSKIH INDIKATORA	37

UVOD

Poštovani,

Započeli smo jedan izazovni mandatni period, s ciljem da ostvarimo napredak i osiguramo političku i ekonomsku stabilnost Federacije Bosne i Hercegovine.

Nesporno je da se suočavamo sa brojnim izazovima i značajnim promjenama na globalnoj političkoj sceni. Kako bismo ostvarili napredak za naše građane, moramo se prilagoditi ovim promjenama i izgraditi temelje za održiv razvoj našeg društva. Da bi mogli pratiti ostvarivanje naših ciljeva, izradili smo Program rada Vlade Federacije Bosne i Hercegovine koji će služiti kao mapa puta ka boljem sutra za sve nas.

Suočeni smo sa mnogim iskušenjima kao društvo i kao pojedinci. Ovi procesi utiču na sve nas.

Umjesto da kao promatrači isčekujemo kako će širi procesi oblikovati našu zajednicu, odlučni smo da poduzmemo korake koji će nas osposobiti da ovladamo procesima i usmjerimo ih u najboljem interesu građana Federacije Bosne i Hercegovine.

Naš ključni prioritet je osigurati snažnu i pravednu ekonomiju koja će omogućiti održivi rast, poboljšati životni standard naših građana i smanjiti nejednakost. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine će posvetiti posebnu pažnju stvaranju povoljnog poslovnog okruženja. Podstićemo investicije, podržavati preduzetništvo i raditi na stvaranju novih vrijednosti na poslovnom tržištu i na tržištu rada. Zaštita radničkih prava, unapređenje životnog standarda radništva i zaštita dostojanstva radnika kao pokretača ekonomskog razvoja, jedan je od temeljnih prioriteta ove Vlade.

Realizacija zaustavljenih i značajno usporenih strateških infrastrukturnih projekata u Federaciji Bosne i Hercegovine je stub koji će služiti kao oslonac ravnomjernog razvoja ovog dijela države.

Unapređenjem kvalitete obrazovnog sistema i osiguravanjem jednakog prava na zdravstvene usluge za sve građane, želimo omogućiti svakom stanovniku Federacije jednaku priliku za razvoj i dostojanstven život.

Bez socijalne pravde nema društva jednakih šansi. Naši sugrađani u trećoj životnoj dobi, zaslužili su da svoje penzionerske dane provedu u spokoju, bez straha za svoju egzistenciju.

Želimo stvoriti pretpostavke da starenje više neće neminovno značiti egzistencijalnu neizvjesnost. Posvetit ćemo posebnu pažnju zaštiti prava najugroženijih grupa, kako niko ne bi bio zanemaren ili diskriminisan.

Da bi uspjeli zaštititi naše najstarije, mladima moramo dati povjerenje i alate koji će ih učiniti nositeljima procesa društvenog razvoja. Kreirat ćemo niz mjera kojim ćemo naše mlade, perspektivne, stručne kadrove pokušati zadržati ovdje ili ih vratiti u Bosnu i Hercegovinu.

Vladavina prava, borba protiv korupcije i transparentnost u radu institucija su principi na kojim ćemo beskompromisno raditi i insistirati. Samo kroz vladavinu prava možemo

osigurati pravično društvo u kojem se poštuju prava i slobode svih naših građana. Jačanje institucija je ključno za stabilnost i napredak našeg društva. Želimo izgraditi povjerenje između vlade i građana, vodeći računa da se javni resursi koriste za opće dobro.

Posebnu pažnju ćemo posvetiti očuvanju životne sredine i energetskej efikasnosti. Dužnost svih nas prema budućim generacijama je očuvanje naših prirodnih resursa i zdrave okoline. U periodu koji je ispred nas, očekujemo nove izazove, ali i velike prilike.

Naša vizija je jasna, društvo u kojem se svaki pojedinac osjeća vrednovano, društvo u kojem se ekonomski razvoj osjeti ravnomjerno, društvo u kojem se pravda provodi bez pristrasnosti, jer pristrasnost je osnova svake nepravde.

Želimo da ove četiri godine budu vrijeme rada, odlučnosti i zajedničkog napora. Svi građani, poslovna zajednica, civilno društvo i političke stranke koje žele dati konstruktivan doprinos dobro su došli da se pridruže našim naporima i da zajedno gradimo našu Federaciju i našu državu, koja će nam svima biti na ponos.

Premijer Federacije BiH
Nermin Nikšić

OPŠTI STREŠKI OKVIR I PRIORITETI RAZVOJA FEDERACIJE BIH

Temeljni dokument koji opredjeljuje strateško usmjerenje Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u narednom periodu predstavlja Strategija razvoja Federacije BiH 2021-2027. godine, (Sl.novine FBiH 40/2022, 26.5.2022. godine).

Strategijom razvoja Federacije BiH za period 2021–2027. godine, koju je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvojila¹, utvrđeni su sljedeći strateški ciljevi FBiH koji su aktuelni i u mandatnom periodu Vlade FBiH 2023–2026. godine:

1. Ubrzan ekonomski razvoj;
2. Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj;
3. Resursno efikasan i održiv razvoj;
4. Transparentan, efikasan i održiv javni sektor.

Uz strateške ciljeve Federacije BiH nepochodno je napomenuti i akceleratori koji donose najveći razvojni efekat FBiH, te doprinose rastu produktivnosti i socioekonomskom razvoju. Akceleratori ubrzanog razvoja Federacije BiH su: inovacije i digitalizacija, otvaranje i razvoj preduzeća te finansijski sistem i javne finansije.

Uvažavajući trenutnu situaciju kao i buduće potrebe, strateški ciljevi i opredjeljenja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u mandatnom periodu ogledat će se kroz društveno-ekonomski razvoj koji podrazumijeva razvoj konkurentnosti domaće privrede i tržišta rada, te održivost javne potrošnje. Jačanje privrede i konkurentnosti ključ je održivog i stabilnog rasta u cijeloj Bosni i Hercegovini kako bismo obezbijedili bolji životni standard i prosperitet građana. S druge strane, model stabilnog rasta privrede i jačanja konkurentnosti će morati osigurati socijalnu jednakost i solidarnost svih slojeva stanovništva.

U skladu sa prethodno rečenim, strateška opredjeljenja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine na kojima će se zasnivati rad Vlade FBiH u mandatnom periodu su:

- Ubrzan ekonomski razvoj temeljen na povećanju produktivnosti i zaposlenosti. To će svim dijelovima ekonomije i društva omogućiti realizaciju razvojnih potencijala, ispoljavanje inovativnosti i kreativnosti, kao i otvaranje kvalificiranih i visokokvalificiranih adekvatno plaćenih radnih mjesta, uz očuvanje okoliša i smanjenje nejednakosti, otklanjanje diskriminacije i rodne neravnopravnosti u društvu. Prioriteti: povećavati digitaliziranost ekonomije, podržavati transfer i razvoj tehnologija, podržavati razvoj poslovnog privatnog sektora, podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti;
- Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj podrazumijeva razvoj koji jača povjerenje u društvu, osobnu i ekonomsku sigurnost i dinamičnost, pravedniju raspodjelu dohotka, bolju socijalnu i političku koheziju (posebice uključivanjem marginaliziranih skupina), bolji pristup odgoju, obrazovanju, obuci i nauci, bolje prilike za sticanje znanja, vještina i kompetencija potrebnih za 21. vijek, te dobro

¹ Strategija razvoja FBiH 2021. – 2027 usvojena je: na 256. sjednici Vlade FBiH od 18.02.2021. godine, na 21. redovnoj sjednici Predstavničkog doma Federacije BiH od 27.04.2021 i na 12. izvanrednoj sjednici Dom naroda Parlamenta FBiH od 12.04.2022. g.

mentalno i javno zdravlje. Prioriteti: unaprjeđivati obrazovni sistem, poboljšavati ishode zdravstvenog sistema, ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih, smanjivati neaktivnost i nezaposlenost, naročito dugoročnu, smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost;

- Resursno efikasan i održiv razvoj podrazumijeva nastojanje da se postigne okolišno i socijalno prihvatljiva proizvodnja i potrošnja, kao i cirkularna ekonomija, smanjujući pri tome subvencioniranje problematičnih sektora i istodobno sprečavajući adekvatnom regulativom eksternalizaciju troškova. Prioriteti: unaprjeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa, unaprjeđivati kvalitet zraka, povećati energijsku efikasnost, započeti realizaciju energetske tranzicije, poticati razvoj ruralnih prostora, povećati otpornost na krize;
- Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor podrazumijeva uspostavljanje efikasnih, transparentnih, inkluzivnih i respozivnih javnih institucija, utemeljene na vladavini prava i primjerene potrebama zemlje višeg srednjeg dohotka, u funkciji građana, poslovnih subjekata i drugih društvenih i ekonomskih aktera. Prioriteti: unaprjeđivati vladavinu prava, staviti javnu upravu u službu građana, unaprjeđivati odgovornost u oblasti javnih finansija.

Također, u strateški okvir Vlade FBiH uključeni su i drugi razvojni dokumenti poput Strategije Jugoistočne Evrope 2030, Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH, Zelene agende za Zapadni Balkan te druge sektorske strategije na nivou BiH i FBiH.

Cilj Strategije JIE 2030² je postizanje regionalno održivog ekonomskog rasta koji dijele svi. Strategija ima za cilj smanjenje siromaštva i nejednakosti, osnaživanje žena, poboljšanje socijalne uključenosti, usporavanje depopulacije regiona kroz poboljšanje kvaliteta života građana i ubrzanje zelene i digitalne tranzicije, bez širenja socio-ekonomskih nejednakosti i narušavanja konkurentnosti i privatnog sektora, kroz pravni regionalni politički proces. Strategija JIE 2030 će omogućiti dobro uklapanje u region jugoistočne Evrope i ubrzati približavanje EU onih ekonomija koje teže integraciji u EU, čime će se ojačati temelji tog procesa.

S druge strane, Ciljevi održivog razvoja (Agenda 2030) predstavljaju globalne ciljeve razvoja, na čiju se implementaciju obavezala i Bosna i Hercegovina 2015. godine. Prvi korak u realizaciji Agende 2030 u Bosni i Hercegovini bila je izrada Okvira za realizaciju Ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini³, kao zajedničkog dokumenta svih nivoa vlasti koji utvrđuje šire razvojne pravce, putem kojih vlasti na svim nivoima i društvo u Bosni i Hercegovini nastoje doprinijeti ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja. Ovaj razvojni dokument, u čijoj izradi su učestvovali i predstavnici Federacije BiH, jedan je od glavnih okvirnih razvojnih dokumenata koji opredjeljuje rad Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u mandatnom periodu.

Okvirom su utvrđena tri pravca održivog razvoja u Bosni i Hercegovini: 1) Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom, 2) Pametan rast, 3) Društvo jednakih mogućnosti, te dvije

² Usvojena na samitu Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, 17.06.2021.

³ Usvojen na 32.sjednici Vijeća ministara 08.4.2021. godine

horizontalne teme: 1) Ljudski kapital za budućnost i 2) Princip „Niko ne smije biti isključen“.

Pored toga, u skladu sa zahtjevima Agende 2030 i obavezama koje je Bosna i Hercegovina preuzela, Okvir za Ciljeve održivog razvoja u Bosni i Hercegovini utvrđuje i konkretne podciljeve kao i indikatore putem kojih će se napredak mjeriti. Stoga ovaj dokument predstavlja širi prostor za postizanje Agende 2030 i Ciljeva održivog razvoja i kao takav će poslužiti za usmjeravanje tekućih i predstojećih procesa strateškog planiranja na nivoima svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, te je Strategija razvoja Federacije BiH 2021-2027 je u potpunosti usaglašena s ovim Okvirom.

Zelena agenda za Zapadni Balkan⁴ je nova strategija za rast ove regije, kojom se prelazi sa tradicionalnog modela na održivu ekonomiju, u skladu s Evropskim zelenim planom. Zelenom agendom obuhvaćeno je pet primarnih oblasti. Prva oblast se odnosi na dekarbonizaciju zemlje obuhvatajući aspekte klimatskih promjena, sektor energije i sektor saobraćaja i mobilnosti. Druga oblast, relativno nova i u Evropskoj uniji, obuhvata cirkularnu/kružnu ekonomiju, dok se treća posvećuje borbi protiv zagađivanja zraka, vode i tla. Stvaranje održivih ruralnih područja i održivih sistema hrane, te biodiverzitet-zaštita i obnavljanje ekosistema, obuhvaćeni su četvrtom i petom oblasti. Potpisivanjem ovog dokumenta, zemlje regije, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, obavezale su se raditi na tome da Evropa postane klimatski neutralna do 2050. godine, što je predviđeno Evropskim zelenim planom, u kojem je između ostalog navedeno da će ekološka tranzicija za Evropsku uniju biti potpuno efikasna samo ako i sve zemlje Zapadnog Balkana poduzmu efikasne mjere. Bosna i Hercegovina, kao zemlja koja teži pridruživanju EU, obavezala se na jaču i snažniju obavezu usklađivanja svoje politike zaštite okoliša s pravnom stečevinom EU i prepoznala je značaj Zelene agende za Zapadni Balkan predviđene Evropskim zelenim planom.

Na kraju, jedan od važnih planskih dokumenata koji će biti obuhvaćen u mandatu Vlade FBiH je i Program ekonomskih reformi koji je jedan od važnih dokumenata u procesu pristupanja BiH Evropskoj uniji. Budući da je BiH ostvarila napredak u procesu pristupanja EU, te da stjecanje kandidatskog statusa zahtijeva pojačani angažman na ispunjavanju pristupnih uvjeta, tako su i ciljevi ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH definisani u svrhu implementacije strukturnih reformi neophodnih za pristupanje EU. Strukturne reforme su osmišljene kako bi se ojačala privreda i doprinijelo uravnoteženom ostvarivanju potencijalnog rasta, a sama činjenica da se njima mijenja ustroj privrede, tj. institucijski i regulatorni okvir poslovanja preduzeća otkriva izazove koji se postavljaju u narednom periodu.

⁴ Priprihvaćena od strane vlada zemalja Zapadnog Balkana i potpisana u Sofiji u novembru 2020. godine

KLJUČNI CILJEVI, MJERE I AKTIVNOSTI ZA OSTVARENJE ZACRTANIH CILJEVA VLADE FEDERACIJE BiH

Ključni ciljevi Vlade Federacije BiH u mandatnom periodu proizlaze iz ekspozice premijera Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, te dokumenta Smjernice, načela i ciljevi u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti za period 2023–2026. godine.

U nastavku dokumenta daje se pregled ključnih ciljeva, mjera i aktivnosti za ostvarenje zacrtanih ciljeva na kojim će Vlada FBiH raditi u mandatnom periodu.

Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova

Najvažniji strateški ciljevi Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova u mandatnom periodu odnosit će se na: Realizaciju preporuka pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost (borba protiv organizovanog kriminala i osnovna prava); Unapređenje pravnog okvira iz oblasti zaštite ljudi i imovine; Olakšavanje ostvarivanja prava građana iz oblasti matičnih knjiga, državljanstva i ličnog imena; Školovanje i stručno usavršavanje kadrova na policijskoj akademiji.

U okviru cilja **Borba protiv organizovanog kriminala i osnovna prava**, Ministarstvo će obavljati aktivnosti na donošenju: Zakona o prevozu opasnih materija, Zakona o prometu eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova; Zakona o javnom okupljanju; Zakona o oružju i municiji, te Zakona o sprečavanju nasilja na sportskim događajima.

Što se tiče **Unapređenja pravnog okvira iz oblasti zaštite ljudi i imovine**, planira se donošenje Zakona o agencijama za zaštitu ljudi i imovine, koji je potrebno uskladiti sa domaćim propisima i regionalnim standardima i propisima iz navedene oblasti a sve radi poboljšanja zaštite ljudi i imovine. Također će se donijeti Zakon o detektivskoj djelatnosti, kojim će se regulisati navedena djelatnost na području FBiH, budući da u regionu ovo pitanje nije regulisano jedino na području FBiH. Donošenjem Zakona o zaštiti kritične infrastrukture će se odrediti subjekti koji su od značaja za Federaciju, a u cilju njihove zaštite. Primjena važećeg zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu je ukazala niz nedorečenosti, nejasnoća i otežanu primjenu tog zakona od strane subjekata na koje se zakon odnosi, te će se u skladu sa navedenim donijeti novi Zakon o zaštiti od požara.

Vezano za **Olakšavanje ostvarivanja prava građana iz oblasti matičnih knjiga, državljanstva i ličnog imena**, Ministarstvo će provoditi aktivnosti na realizaciji Akcionog plana za unapređenje ljudskih prava i osnovnih sloboda LGBTI osoba u BiH za period od 2021- 2024., koje su iz nadležnosti FMUP; zatim na završetku opreme u JCMR, i redizajniranju softvera u JCMR, koji je zastario i ne može podržati uvođenje novih aplikacija. Uvođenjem elektronske pisarnice, planiran je prelazak na savremeni elektronski sistem kancelarijskog poslovanja, te na taj način povećanje efikasnosti, integriteta i transparentnosti rada uprave.

Također, planirano je i daljnje školovanje i stručno usavršavanje policijskih službenika. Rekonstrukcijom Policijske akademije i nabavkom MTS-a poboljšaće se uslovi za realizaciju obuke.

U sastavu Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova nalazi se **Federalna uprava policije**, koja ima operativnu i finansijsku samostalnost i primarno je nadležna za sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela terorizma, međukantonalnog kriminala, stavljanja u promet opojnih droga i organiziranog kriminala i osiguranje ličnosti i zgrada iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine.

Prioriteti Federalne uprave policije za mandatni period biće usmjereni na stvaranje sigurnog okruženja, održavanje stanja sigurnosti na najvišem mogućem nivou i jačanje kriminalističko-obavještajnog rada kroz institucionalni razvoj i jačanje kapaciteta. Programi koji će doprinijeti realizaciji prioriteta su: Otkrivanje i rasvjetljavanje krivičnih djela iz nadležnosti Federalne uprave policije; Uvođenje ILP modela "Rad policije zasnovan na krim obavještajnim podacima"; Jačanje kadrovskih i materijalno-tehničkih kapaciteta, kao i Jačanje informacionog sistema.

Federalno ministarstvo pravde

U mandatnom razdoblju 2023–2026. godine, najvažniji strateški ciljevi Federalnog ministarstva pravde odnosit će se na jačanje vladavine prava u Federaciji BiH, naročito borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala iznalaženjem modaliteta koji će, uz nadogradnju pravnog okvira, odgovoriti izazovima i podići borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala i slobode pristupa informacijama u Federaciji BiH na novu beskompromisnu razinu. Također, odnosit će se i na provođenje svih odluka ustavnih sudova i Europskog suda za ljudska prava, s ciljem pune zaštite svih individualnih i kolektivnih prava. Jedan od strateških ciljeva ovog ministarstva je i reforma javne uprave s ciljem povećanja njene odgovornosti, učinkovitosti i profesionalnosti.

U mandatnom razdoblju, poduzet će se aktivnosti radi donošenja Zakona o zaštiti prijavitelja korupcije koji će biti usklađen s međunarodnim standardima i koji će pravno i institucionalno štiti prava osoba koje su spremne prijaviti korupciju i na taj način doprinijeti rješavanju gorućeg društvenog problema.

Federalno ministarstvo pravde će Vladi FBiH predložiti donošenje Uredbe o elektronskom vođenju registra poslovnih knjiga čime će se stvoriti pretpostavke za elektronsku registraciju poslovnih subjekata. Uvođenjem elektronske registracije poslovnih subjekata u značajnoj mjeri poboljšava se poslovno okruženje u Federaciji BiH i olakšava pokretanje i osnivanje društava.

Paralelno, radit će se na izgradnji aplikacije za praćenje učinaka novog Zakona o stečaju, a donošenjem novog Zakona o likvidaciji omogućit će se provođenje efikasnijeg procesa likvidacije gospodarskih društava i njihovo brisanje iz registra, što će dovesti do realnije i pouzdanije baze registra poslovnih subjekata.

Naglasak u mandatnom razdoblju, bit će na ubrzanom implementaciji presuda, kako domaćih, tako i međunarodnih sudova. Primarno, cilj je implementirati presudu

Ustavnog suda FBiH i usvojiti novi Zakon o notarima, te presudu Europskog suda za ljudska prava u Strazburu u predmetu Hadžimejlić u dijelu koji se odnosi na nadležnost Federalnog ministarstva pravde, i usvojiti Zakon o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona FBiH i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvanparničnom postupku, te prilagoditi postupak oduzimanja, odnosno ograničenja poslovne sposobnosti.

Istovremeno, radit će se na izradi Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku kako bi se zaštitili građani od nerazumno dugog sudovanja i kako bi se građani pravično obešteli, te reformisati zakon o izvršnom postupku u skladu sa evropskim standardima.

U mandatnom razdoblju, poduzet će se aktivnosti na donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona FBiH kojim će se inkorporirati Istanbulska i Lanzarote konvencija u domaće zakonodavstvo, kao i novi Zakon o odvjetništvu i Zakon o vještacima kojima će se urediti predmetne oblasti i u potpunosti uskladiti s europskom pravnom stečevinom.

Jedan od prioriteta ovog ministarstva u mandatnom razdoblju će biti i izrada novog Zakona o sprječavanju sukoba interesa u organima vlasti u Federaciji BiH obzirom da već 10 godina ne postoji institucija koja primjenjuje trenutno važeći Zakon o sukobu interesa u organima vlasti FBiH.

Federalno ministarstvo finansija

U mandatnom periodu, Federalno ministarstvo finansija ima ključni strateški cilj koji se odnosi na efikasno upravljanje javnim finansijama u cilju ekonomskog razvoja i finansijske sigurnosti.

Programi koje Federalno ministarstvo financija/finansija planira provoditi u mandatnom razdoblju su: Rasteretiti gospodarstvo smanjenjem fiskalnog opterećenja rada; Diversificirati i unaprjeđivati finansijski sustav; Unaprjeđivati transparentnost u upravljanju javnim financijama; Povećati učinak u trošenju javnih sredstava i obim i efikasnost javnih investicija; Povećavati efikasnost u naplati javnih prihoda; Unaprijediti fiskalnu stabilnost i izravnane u oblasti javnih financija.

Implementacija prethodnih programa će osigurati veću transparentnost samog procesa upravljanja javnim financijama, unaprjeđenje planiranja, upravljanja i monitoringa javnih investicija, pravičnija i transparentna raspodjela javnih prihoda kao i usklađivanje zakona s direktivama EU, provođenje proračunskog nadzora zakonitosti, blagovremenosti i namjenskog korištenja proračunskih sredstava, planiranje i praćenje izvršenja proračuna, uvođenje novih fiskalnih pravila o zaduživanju i garancijama, unaprjeđenje izrade projekcija prihoda i rashoda kao i jačanje fiskalne koordinacije unutar FBiH kroz jačanje tijela za fiskalnu koordinaciju FBiH, i stvaranje pouzdanih i predvidljivih srednjoročnih fiskalnih projekcija. Također se planira kontinuirano održavanje javnog duga u odnosu na BDP u okviru kriterija iz Maastrichta i izvještavanje u skladu sa ESA 2010.

U pogledu planiranja budžeta prioritetne reforme odnose se na izmjenu i dopunu zakonskog okvira (zakonskih i podzakonskih akata) kojom se uvode fiskalna pravila,

uspostavlja programsko budžetiranje i unaprjeđenje planiranja u cilju boljeg povezivanja sektorskih strategija sa srednjoročnim financijskim planiranjem. Poseban fokus je stavljen na kapitalno budžetiranje kroz unaprjeđenje procedura procjene, utvrđivanja prioriteta i odabira projekata javnih investicija kao i izvještavanje o implementaciji kapitalnih projekata. Poseban prioritet je uključivanje izvanbudžetskih fondova i direkcija za puteve u relevantne budžete u FBiH. Sve ovo u cilju sveobuhvatne i vjerodostojne pripreme budžeta zasnovane na strateškim prioritetima i pokazateljima učinka u trošenju javnih sredstava.

U segmentu izvršenja budžeta, planira se bolja kontrola nad obavezama, rješavanje neizmirenih obaveza unutar FBiH i jačanje informacijskih sistema trezora kako bi se osiguralo efikasno i efektivno korištenje odobrenih budžetskih sredstava. U oblasti upravljanja dugom prioriteti se odnose na jačanje kapaciteta za upravljanje dugom i implementaciju novog IT sistema za upravljanje dugom. U oblasti računovodstva i izvještavanja planira se postepeno uvođenje MRS JS i informatizacija kvartalnog izvještavanja unutar FBiH.

Razvoj javnih internih financijskih kontrola u Federaciji BiH u mandatnom razdoblju periodu zasnivat će se na sljedećim prioritetima: unaprjeđenje upravljanja rizicima u ključnim procesima kroz jačanje financijskog upravljanja i kontrole, unaprjeđenje operativne funkcije interne revizije kojom se ostvaruje dodatna vrijednost, te unaprjeđenje praćenja efektivnosti sistema PIFC. Uz internu kontrolu i internu reviziju, jačat će se i komplementarna funkcija budžetske inspekcije.

Kao i do sada, Federalno ministarstvo financija/finansija će i u narednom razdoblju Budžet FBiH pripremati u zakonskom roku kako bi se usvojio do kraja tekuće godine za narednu fiskalnu godinu. Jedno od ključnih usmjerenja rada FMF-a u narednom razdoblju jeste stvaranje pretpostavki da se Budžet za 2025. godinu donese u programskom formatu.

Prioritetne normativne aktivnosti za koje se planira izrada i usvajanje u mandatnom razdoblju su: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u Federaciji BiH, Strategija upravljanja dugom za trogodišnje razdoblje, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trezoru, Zakon o doprinosima, Zakon o zastupanju u osiguranju i posredovanju u osiguranju i reosiguranju Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o leasingu, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranjima u prometu, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama, Zakon o Razvojnoj banci, Zakon o mikrokreditnim organizacijama, Zakon o tržištu kapitala, Zakon o unutarnjem platnom prometu, Zakon o platnim transakcijama, Zakon o Financijsko-informatičkoj agenciji, Zakon o reviziji institucija u FBiH, Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću, Zakon o Poreznoj upravi FBiH, Opći porezni zakon, Zakon o poreznom savjetovanju, Zakon o fiskalizaciji, Odluka o iznosu minimalne plaće za narednu kalendarsku godinu, Zakon o oporezivanju imovine u Federaciji BiH, Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za trogodišnje razdoblje i Aukcije vrijednosnih papira FBiH s ciljem održavanja likvidnosti budžeta.

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, u okviru svojih sektora, definisalo je prioritete za mandatni period 2023–2026.

Prioriteti u oblasti energije koje Ministarstvo planira provoditi u mandatnom razdoblju su: Poboljšanje energijske efikasnosti; Povećanje sigurnosti snabdijevanja energentima i Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije. U okviru poboljšanja energijske efikasnosti vršit će se izmjene i dopune Zakona o energijskoj efikasnosti u FBiH i preostalih podzakonskih propisa i akata, kao i donošenje NECP/ECP (dio koji se odnosi na energijsku efikasnost). Što se tiče povećanja sigurnosti snabdijevanja energentima planirane su aktivnosti na izradi Energetske strategije FBiH za period 2023–2035. sa projekcijom na 2050. godinu, zatim izrada nacrta Integrisanog energetskog i klimatskog plana BiH/FBiH (NECP/ECP); kao i aktivnosti usmjerene na zakonske i provedbene akte (npr. donošenje Zakona o energiji i regulaciji energetskih djelatnosti u FBiH; Zakona o električnoj energiji u FBiH; izrada zakona o prirodnom gasu, uključujući harmonizaciju Zakona o gasu u FBiH sa Zakonom o gasu na državnom nivou odnosno Zakonom o regulatoru električne energije i prirodnog gasa, prijenosu i tržištu električne energije u BiH i Trećim energetskim paketom, odnosno Clean energy package-om; Izmjene i dopune Zakona o naftnim derivatima u FBiH; Izrada nacrta Zakona o toplotnoj energiji u FBiH). Također, predviđene su aktivnosti koje se odnose na regulatorni nadzor sektora gasne privrede; monitoring kvaliteta tečnih naftnih goriva, bilansiranje energetskih potreba u FBiH, upravni i administrativni nadzor vezan za funkcionisanje energetskog sektora, usaglašavanje sa zahtjevima acquis-a, SPP i EU partnerstva uključujući i aktivnosti na realizaciji i korištenju IPA fondova, izrada izvještaja o poslovanju privrednih društava u većinskom vlasništvu FBiH u sektoru energije te kapitalni transferi javnim preduzećima (OTF d.o.o. Sarajevo-za povećanje kapitala NTF d.o.o. Ploče). U cilju povećanja udjela obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije planirano je donošenje Zakona o korištenju OIEiEK u Federaciji BiH i podzakonskih propisa i akata te donošenje NECP/EPC (dio koji se odnosi na obnovljive izvore energije). Aktivnosti će i dalje biti usmjerene na stvaranje uređenog ambijenta za efikasno funkcionisanje i razvoj elektro-energetskog sektora, gasnog sektora, sektora naftnih derivata i sektora energijske efikasnosti u skladu sa EU legislativom.

U oblasti rudarstva također su predviđena tri prioriteta: Sistem drživog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama; Utvrđivanje potencijala za proizvodnju nafte i plina u Federaciji BiH i Restrukturiranje rudnika uglja i strukturna transformacija ekonomije rudarskih regija.

Sistem održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama zahtijeva provođenje aktivnosti koje se odnose na zakonska rješenja kao što su: Prijedlog Zakona o rudarstvu FBiH i Prijedlog Izmjena i dopuna Zakona o geološkim istraživanjima u Federaciji BiH. Također, u mandatnom periodu planirana je izrada Strategije upravljanja mineralnim sirovinama u Federaciji BiH. Ministarstvo će nastaviti provoditi aktivnosti odobravanja geoloških istraživanja metaličnih mineralnih sirovina, plemenitih metala, podzemnih voda, plina i nafte i geoloških istraživanja sa ciljem

dokazivanja postojanja ekonomski isplativih rezervi i kvaliteta mineralnih sirovina potrebnih za pokretanje i razvoj energetskog sektora, metaličnog industrijskog sektora, sektora flaširanja prirodnih i mineralnih voda i korištenja termalnih voda. Istovremeno, nastavljaju se aktivnosti provođenja i odobravanja planske i tehnički sigurne eksploatacije metaličnih mineralnih sirovina, proizvodnje uglja potrebnog za neovisan energetski sistem, praćenje i odobravanje upravljanja rudnicima u cilju eksploatacije sa neophodnim stepenom zaštite na radu i zaštite okoliša.

Za utvrđivanje potencijala za proizvodnju nafte i plina u FBiH neophodno je izvršiti stratešku procjenu uticaja na okoliš Programa regionalnih geoloških istraživanja i eksploatacije nafte i plina u FBiH, zatim izraditi dokumentaciju i model ugovora za raspisivanje međunarodnog javnog poziva za dodjelu koncesije za istraživanje nafte i plina na određenim blokovima u FBiH, te sačiniti prijedlog Izmjena i dopuna Uredbe o sadržaju ugovora o koncesiji za istraživanje i eksploataciju nafte i plina, načinu obračuna i plaćanja naknade i kontrolu proizvedenih količina nafte i plina u FBiH.

Za potrebe restrukturiranja rudnika uglja i strukturne transformacije ekonomije rudarskih regija sačinut će se Studija revizije geoloških (bilansnih i vanbilansnih) rezervi i kvaliteta uglja na prostoru FBiH, te Strategija pravedne tranzicije energetskog sektora i prostora na kojima su aktivni rudnici uglja u FBiH.

Prioriteti u oblasti industrije odnose se na pripremu seta zakona i podzakonskih akata za osiguranje održivog industrijskog razvoja i poboljšanje poslovnog ambijenta za privredna društva i izradu razvojnih dokumenata kao što je Strategija tekstilne industrije 2024–2033. U cilju unapređenja i razvoja privrede FBiH planirana je izrada, provođenje i realizacija Programa utroška sredstava Trajnog revolving fonda kod Union banke d.d. Sarajevo, Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije za dugoročno finansiranje projekata putem dodjele kredita kao i aktivnosti na promociji povezivanja privrede i naučno-istraživačkih institucija. U pogledu izrade izvještaja, redovnih i vanrednih nadzora i kontrole privrednih društava namjenske industrije FBiH, Federalna direkcija za namjensku industriju će nastaviti provoditi aktivnosti u saradnji s nadležnim organima i institucijama koje učestvuju u poslovima propisanim zakonskim i podzakonskim aktima za proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme (uvozno-izvozne dozvole, viškovi NVO, saglasnosti za proizvodnju i razvoj NVO, itd.). U mandatnom periodu Ministarstvo će raditi na pripremi Strategije razvoja namjenske industrije FBiH za period 2024–2034. godina i izradi novog Zakona o proizvodnji i prometu NVO u FBiH i pratećih podzakonskih akata.

Zavod za mjeriteljstvo će provoditi aktivnosti na osposobljavanju i akreditiranju rada laboratorija za kontrolu i nadzor predmeta od plemenitih metala, mase i volumena, kao i drugih mjernih veličina iz nadležnosti Zavoda, te izvršiti potrebnu kadrovsku popunu sa kontinuiranom edukacijom.

Ministarstvo će nastaviti donositi nove zakone i usaglašavati postojeće sa međunarodno preuzetim obavezama, a iste će se odvijati kroz aktivno učešće u radu na izradi zakonske regulative usaglašene sa novim evropskim energetskim paketom: Clean energy package – Čista energija za sve (obnovljiva energija, energijska efikasnost,

električna energija, prirodni gas, nafta), uključujući aktivnosti na realizaciji i korištenju IPA fondova, te aktivnosti u Parlamentu BiH.

Federalno ministarstvo prometa i komunikacija

Najvažniji strateški cilj Federalnog ministarstva prometa i komunikacija u mandatnom periodu odnosit će se na: Uspostavu i održavanje efikasnog, sigurnog i modernog prometno-komunikacijskog sustava u Federaciji BiH.

Prioritetni programi koje Ministarstvo planira provoditi u mandatnom razdoblju su: Unaprijeđenje javne digitalne infrastrukture; Smanjivanje negativnog utjecaja transporta na okoliš; Stvaranje uvjeta za održavanje postojeće i izgradnja nove prometne infrastrukture, kao i održavanje nivoa kvalitete prometa uz modernizaciju i unaprijeđenje sigurnosti; te Unaprijeđenje internih procesa rada i povećanje organizacijskih i ljudskih kapaciteta u okviru Ministarstva.

Federalno ministarstvo prometa i komunikacija će u narednom periodu raditi na **uspostavljanju javne digitalne infrastrukture**, što će podrazumijevati osiguranje ulaganja u gigabitnu povezanost unutar i izvan FBiH, smanjenje troškova pristupa širokopojasnom internetu, pripremu planova za 5G i 6G mrežu, te slijedenje politike radiofrekvencijskog spektra EU. U tom smislu, potrebno je donijeti strateški okvir za razvoj digitalne ekonomije FBiH, zatim osigurati interoperabilnost vlada u FBiH radi osiguravanja koordinacije i zajedničkih standarda za siguran protok podataka i usluga javnog sektora. Također, treba podržati učešće u programu ISA2 i promovirati upotrebu otvorenih standarda razvijenih u programu Connecting Europe Facility (CEF). Ovo podrazumijeva i uspostavljanje centra za pohranu podataka u oblaku (Cloud computing center). Također, potrebno je donijeti adekvatan zakonski okvir za siguran ultra-brzi pristup širokopojasnom internetu, upravljanje podacima, kao i promicanje sigurnog digitalnog identiteta na nivou BiH/FBiH.

Nadalje, Ministarstvo će **unaprjeđivati digitalne vještine stanovništva, posebno onih usklađenih sa potrebama tržišta rada**, što podrazumijeva popularizaciju digitalnih vještina, obrazovanja i cjeloživotnog učenja. S tim u vezi, potrebno je uravnotežiti napredak institucija javne uprave, preduzeća koje nude usluge, kao i podizati svijest građana o potrebi usvajanja digitalnih vještina. Neophodno je budžetskim sredstvima financirati programe obuke, te donijeti smjernice za unaprijeđenje digitalne pismenosti.

U cilju očuvanja okoliša Ministarstvo će **smanjivati negativan uticaj sektora transporta na okoliš**. To će se odnositi na: Stvaranje povoljnijeg ambijenta i uvjeta za obavljanje prijevoza putnika, roba i usluga u oblasti cestovnog prometa kroz donošenje novog Zakona o cestovnom prijevozu i podzakonskih propisa iz ove materijalne oblasti, kao i provođenjem drugih aktivnosti u ovom smislu, (subvencije, prelazni rokovi primjene propisa, starosna ograničenja za vozila i vozača u javnom prijevozu...); Povećanje stupnja sigurnosti prometa kroz kvalitetniju provjeru tehničke ispravnosti vozila na stanicama tehničkog pregleda vozila i Participaciju u izradi propisa iz oblasti

cestovnog prometa i sigurnosti cestovnog prometa na svim razinama vlasti u BiH. Također, Ministarstvo će: Uzeti aktivno učešće u procesima integracija sa EU u oblasti prijevoza roba, putnika i sigurnosti prijevoza; Izraditi programe i aktivnosti suzbijanja nelojalne konkurencije i nelegalnog prijevoza putnika putničkim vozilima klase M1 sa 1+8 sjedišta, uz aktivno učešće drugih institucija i organa uprave (kantonalna ministarstva, inspeksijski organi, organi BiH, MUP i dr...); Harmonizirati propise iz predmetne oblasti sa tendencijom približavanja procesima integracija sa EU; Provesti aktivnosti u svezi potrebe donošenja Zakona o sigurnosti prometa na području FBiH i raditi na Povećanju stupnja institucionalne suradnje sa drugim organima uprave iz predmetne materijalne oblasti na svim razinama vlasti.

U mandatnom razdoblju, poduzet će se sljedeće prioritetne aktivnosti: sudjelovanje u izradi Strategije i Analize trenutnog stanja digitalne infrastrukture u cilju poboljšanja javne digitalne infrastrukture, sudjelovanje u izradi studije i analize negativnog utjecaja transporta na okoliš u cilju smanjenja negativnog utjecaja transporta na okoliš; izrada odluka za Vladu FBiH o dodjeli sredstava subvencije i kapitalnih ulaganja, izrada Ugovora o realizaciji navedenih grantova i učešće u realizaciji, izrada odluka vezano za poslovanje resornih poduzeća i implementacije projekata, donošenje prvostepenih i drugostepenih rješenja, rješavanje upravnih sporova, priprema proračuna i izvršavanje obveza.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike

Programi i prioritetne aktivnosti Federalnog ministarstva rada i socijalne politike u mandatnom periodu 2023–2026. godine biće usmjereni na ostvarenje glavnog strateškog cilja: Društvena odgovornost i solidarnost prema najugroženijima i smanjivanje nejednakosti u društvu utemeljenom na jednakim mogućnostima i blagostanju.

U ovom mandatnom razdoblju Ministarstvo planira donijeti nekoliko ključnih zakonskih rješenja iz oblasti socijalne zaštite, zaštite osoba sa invaliditetom i civilnih žrtava rata, zaštite porodica sa djecom, regulisanja oblasti zapošljavanja koja uključuje i poboljšanje uslova zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom, kao i regulisanja oblasti penzijsko-invalidskog osiguranja. Također, Ministarstvo planira niz aktivnosti na izradi važnih podzakonskih akata, ali i sektorskih strateških dokumenata koji će doprinijeti uređenju ovih oblasti.

U oblasti zaštite osoba sa invaliditetom i civilnih žrtava rata, aktivnosti će biti usmjerene na unaprjeđenje prava i položaja ovih kategorija, njihovom povoljnijem položaju, i boljoj uključenosti u društvo. S tim u vezi, u planu rada Ministarstva predviđeno je usvajanje izmjena i dopuna Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom s ciljem olakšavanja uslova zapošljavanja OSI u privatni i javni sektor (a ne samo u privredna društva za zapošljavanje OSI). Ovim zakonom postigla bi se i finansijska stabilizacija prihoda Fonda kroz situiranje posebnog doprinosa kao obaveznog doprinosa, te omogućilo uvođenje u prava osoba sa invaliditetom iz kategorije s 50-postotnim procentom invaliditeta. Takođe, planira se donošenje Zakona o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške osoba sa invaliditetom u FBiH s

ciljem utvrđivanja jedinstvenih načela zaštite i pristupa pitanjima invaliditeta u svim resorima društvenog djelovanja, obim i vrste novčanih naknada za priznata prava korisnicima, fiksiranja osnovice za obračun prava OSI, a sve s ciljem poboljšanja položaja i zaštite osoba sa najtežim oblicima invaliditeta i stepenom oštećenja u FBiH. Planirano je i donošenje Strategije za unaprjeđenje položaja osoba sa invaliditetom za 2023–2028. godinu, kao i uspostava platforme (Softvera) uvezivanja institucija za kategoriju OSI s ciljem uvezivanja Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom sa svim relevantnim institucijama, a to su Porezna uprava, Institut za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, Zavod i službe za zapošljavanje i privredna društva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

U programu rada Ministarstva iz ove oblasti je i provođenje preostale parlamentarne procedure s ciljem donošenja prvog zakona "lex specialis" o zaštiti civilnih žrtava rata u FBiH. Ovaj zakon ispravlja nepravde uočene u ranijem zakonskom rješenju prema porodicama djece ubijene u ratu ukidanjem imovinskog cenzusa, donosi značajna unaprjeđenja i olakšanja kod uvođenja u pravo posebnih kategorija kao što su žrtve zločina silovanja, te po prvi put identifikuje djecu rođenu iz zločina silovanja kao civilne žrtve rata i donosi dodatna, popratna prava za ovu kategoriju civilnih žrtava rata.

U oblasti rada, zaštite na radu i zapošljavanja, aktivnosti Ministarstva bit će usmjerene na uspostavljanje i održavanje funkcionalnog i efikasnog sistema tržišta rada usklađenog sa evropskim zakonodavstvom i međunarodnim dokumentima, provođenje zakonskih propisa, kao i novih podzakonskih akata koji su od značaja za implementaciju zakona. Donošenje Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba omogućit će razvrstavanje aktivnih od pasivnih tražilaca posla, jačanje funkcije posredovanja za zapošljavanje i unaprjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, te povećanje novčane naknade za osiguranje od nezaposlenosti. Izmjenama i dopunama Zakona o radu planirano je uvođenje nove odredbe s ciljem suzbijanja „rada na crno“, kao i rješavanja radno-pravnog statusa studenata.

Kako bi odgovorilo trenutnim potrebama sveukupnog ekonomskog stanja kao i potrebama radnika izazvanih novim ekonomskim i tržišnim uslovima, Ministarstvo je planiralo i donošenje Zakona o štrajku, kao i Zakona o Ekonomskom socijalnom vijeću – ESV s ciljem razvijanja sistema kolektivnog pregovaranja, jačanja i unaprjeđenja socijalnog dijaloga.

Također, aktivnosti Ministarstva su usmjerene na izradu i usvajanje nove Strategije zapošljavanja u FBiH, uvođenje Programa zapošljavanja „Prvo radno iskustvo“ s ciljem provođenja Garancije za mlade, kao i unaprjeđenje zaštite na radu.

Prioriteti Ministarstva u oblasti socijalne zaštite i zaštite porodice i djece u mandatnom periodu su izrada nekoliko važnih zakona i strateških dokumenata kao što su: Zakon o socijalnim uslugama u FBiH, Zakon o porodičnom fondu Federacije Bosne i Hercegovine, Zakon o osnovama socijalne zaštite, Zakon o socijalnoj karti FBiH, Zakon o osnovama stručnog rada u sistemu socijalne i dječje zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine, Zakon o djelatnosti psihologa u Federaciji Bosne i Hercegovine, izmjene i dopune postojećih zakona koji regulišu ovu oblast (Zakon o materijalnoj podršci

porodicama s djecom, Zakon o roditeljima njegovateljima u Federaciji BiH, Zakon o hraniteljstvu u Federaciji BiH), zatim Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine 2023-2030. godina, Strategija deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite u FBiH 2024.-2029., te niz drugih aktivnosti nenormativnog karaktera usmjerenih na unaprjeđenje stručnog rada kroz edukacije stručnog i drugog kadra u ustanovama socijalne zaštite, kao i kontinuirane edukacije hranitelja, te podizanje kvalitete pružanja socijalnih usluga.

Zakonom o socijalnim uslugama FBiH uredila bi se oblast pružanja socijalnih usluga, a posebno: pojam i sadržaj socijalnih usluga, korisnici socijalnih usluga, načela socijalne zaštite pri pružanju i korištenju socijalnih usluga, vrste socijalnih usluga, mreža socijalnih usluga, osiguranje socijalnih usluga i metodologija za utvrđivanje cijena usluga, nadležnosti i postupak za ostvarivanje prava na socijalne usluge, pružatelji usluga, uslovi za pružanje usluga i licenciranje pružatelja socijalnih usluga, povjerljive informacije i registri, finansiranje, nadzor i druga pitanja od značaja za pružanje i ostvarivanje prava na socijalne usluge u Federaciji BiH. Također, potrebno je izraditi Katalog socijalnih prava i usluga u FBiH, odnosno prikupiti podatke o svim vrstama socijalnih prava i usluga na svim nivoima vlasti s ključnim informacijama (ko ima pravo, pod kojim uslovima, potrebnoj dokumentaciji i slično).

Izmjenama i dopunama Zakona o materijalnoj podršci porodicama s djecom propisaće se materijalna prava za porodice sa 3+ djece, uvođenje mjere „Jednokratna pomoć za svu novorođenu djecu, produženje trajanja zahtjeva do napunjene 18. godine života, uspostavljanje mehanizma monitoringa nad efektima materijalnih davanja po federalnim propisima i razviti adekvatan referentni okvir za kontinuirano praćenje navedenih efekata s ciljem eventualnog prilagođavanja postojećih zakonskih rješenja njihovom socijalnom karakteru.

Uspostava Porodičnog fonda FBiH iz kojega bi se isplaćivale alimentacije, dječiji dodatak, naknade za zaposlene i nezaposlene porodilje, roditelje njegovatelje i slično, bio bi prvi ozbiljniji iskorak u smjeru sistemskog rješavanja jer bi na području čitave Federacije BiH omogućio pružanje materijalne podrške porodicama s djecom pod jednakim uslovima, ali i osiguranje mehanizma praćenja efekata koje ta podrška ima s mogućnošću njenog prilagođavanja stvarnim potrebama porodice i djece.

Donošenjem Zakona o osnovama socijalne zaštite biće propisan model utvrđivanja monetarne vrijednosti socijalnog minimuma, mehanizam identifikacije pojedinaca i skupina u stanju siromaštva i propisan minimum osnovnih prava iz oblasti socijalne zaštite.

Zakonom o socijalnoj karti FBiH, čije je donošenje Ministarstvo također planiralo za mandatni period, propisat će se metodologija za izradu socijalne karte s fokusom na lokalne zajednice koja će pružiti socio-ekonomsku sliku pojedinca, domaćinstava/porodica i određenog područja FBiH.

S ciljem razvoja i unaprjeđenja sistema nematerijalnih socijalnih usluga u vlasništvu javnog sektora planirano je i donošenje Uredbe Vlade FBiH o programima podrške porodicama i djeci s teškoćama u razvoju, procesu deinstitucionalizacije, podrške

stanovanju u zajednicama, s posebnim fokusom na osnivanje dnevnih i servisnih centara, kao i identifikacije davaoca usluga u zajednicama. Ovom Uredbom planira se i sistem socijalnih usluga pomoći i njege u kući, te osiguranje budžetskih sredstava za finansiranje ovih programa podrške.

U oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, u mandatnom periodu aktivnosti će biti usmjerene na uspostavljanje efikasnog, finansijski stabilnog i održivog sistema penzijskog i invalidskog osiguranja i to kroz izradu izmjena i dopuna Zakona o penzijsko – invalidskom osiguranju i donošenje Zakona o organizaciji penzijskog i invalidskog, s ciljem uvođenja nove formule za usklađivanje penzija, propisivanja odredbi koje će olakšati mogućnost za povećanje penzija u vanrednim okolnostima, kao i regulisanja oblasti penzijskih prava za kategoriju roditelj/njegovatelj FBiH.

Između ostalih nenormativnih aktivnosti, Ministarstvo će raditi na izradi Strategije demografskog razvoja u FBiH, Strategije unaprjeđenja života osoba u trećoj životnoj dobi, uspostavi Projekta "Aktivni u penziji", uspostavi posebnih programa osposobljavanja osoba u stanju socijalne potrebe, a koje se nalaze na evidencijama službi za nezaposlene duže vrijeme, definisanju socijalnog minimuma sa ciljem ostvarenja socijalnih prava, uključujući propisivanje metodologije i utvrđivanje potrošačke korpe, te kreiranju Programa podrške energetski siromašnim domaćinstvima.

Ministarstvo će, također, uspostaviti koordinacijsko tijelo federalne i kantonalnih vlada u socijalnoj politici (Ministarska konferencija na nivou ministarstava), raditi na unaprjeđenju rada Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje kroz digitalizaciju kantonalnih službi za zapošljavanje.

Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata

Glavni strateški cilj Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/Federalnog ministarstva za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata u mandatnom periodu je resocijalizacija, uključenje i intergracija branilačke populacije u društvene, ekonomske i privredne tokove, koji će se implementirati kroz nekoliko programa: Program 1. Utvrđivanje jedinstvene politike i pripremanje sistemskih propisa kojim se regulišu osnovna socijalno-statusna pitanja pripadnika branilačkih kategorija i članova njihovih porodica i osiguravanje sredstava za finansiranje prava propisanih federalnim zakonima i drugim federalnim propisima; Program 2. Unaprjeđenje i očuvanje stečevina i ublažavanje negativnih posljedica rata vojnim invalidima, porodicama poginulih boraca, nezaposlenih boraca, boraca drugih oslobodilačkih ratova i učesnika oslobodilačkih pokreta, ratnih i mirnodopskih vojnih invalida, članova porodica poginulih, nestalih i umrlih boraca, kao i umrlih ratnih vojnih invalida; Program 3. Regulisanje osnovnih socijalno-statusnih pitanja za ratne vojne invalide, porodice poginulih boraca, nezaposlenih boraca, boraca drugih oslobodilačkih ratova i učesnika oslobodilačkih pokreta, ratnih i mirnodopskih vojnih invalida, članova porodica poginulih, nestalih i umrlih boraca, kao i umrlih ratnih vojnih invalida.

Prioritetne aktivnosti koje se poduzimaju kako bi se realizovao Program 1. su isplata naknada branilačkoj populaciji po osnovu važećih zakona koji regulišu ova prava, iniciranje, praćenje i učestvovanje u implementaciji izmjena i dopuna Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite u skladu s presudama Ustavnog suda Federacije BiH, kontinuirana realizacija Dinamičkog plana provođenja revizije po Zakonu o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite i saradnja sa Institutom za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, pravovremeno rješavanje tužbi, žalbi i zahtjeva korisnika prava po Zakonu o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, inicijativa za donošenje jedinstvenog zakona za ostvarivanje prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, kontinuirana finansijska podrška pripadnicima branilačkih kategorija i članova njihovih porodica u skladu s programima utvrđenih budžetom Ministarstva.

Prioritetne aktivnosti koje se poduzimaju kako bi se realizovao Program 2. su finansijska podrška obilježavanja značajnih datuma, podrška udruženjima i organizacijama proisteklim iz posljednjeg odbrambeno-oslobodilačkog rata/domovinskog rata, realizacija Uredbe o sufinansiranju nabavke putničkih automobila za RVI 100% grupe, podrška Fondaciji za pružanje pomoći u rješavanju stambenih pitanja pripadnika boračkih populacija kao i podrška Fondaciji za pružanje pravne pomoći pripadnicima branilačke populacije.

U svrhu realizacije Programa 3. Ministarstvo će poduzeti aktivnosti za zapošljavanje demobiliziranih branilaca i djece šehida, s ciljem smanjenja stope nezaposlenosti pripadnika branilačke populacije i članova njihovih porodica, saradnje sa kantonalnim organima vlasti u svrhu realizacije projekata koji se odnose za podsticaje poljoprivrede i poduzetništva kroz legalne institucije, kako bi pripadnike branilačke populacije kroz radno angažovanje stavili u funkciju razvoja društva, poštujući principe koji determinišu sistem tržišta radne snage u Federaciji BiH. Takođe, ministarstvo će raspisivati Javne pozive za stručno usavršavanje i osposobljavanje pripadnika branilačkih kategorija i članova njihovih porodica, pružati kontinuiranu pomoć u liječenju pripadnika branilačke populacije i članova njihovih porodica, te vršiti sufinansiranje troškova dženaza/sahrana pripadnika branilačke populacije i članova njihovih porodica.

U skladu sa navedenim Ministarstvo će obezbijediti funkcionalnije i efikasnije provođenje svih zakonskih i podzakonskih propisa iz oblasti branilačko-invalidske zaštite na način postavljanja realnih i provodivih programa, strateških ciljeva i mjera aktivnosti, u skladu s unutrašnjom sektorskom politikom kao i vanjskim faktorima neophodnim za donošenje adekvatnih rješenja za pripadnike branilačke populacije kao i za članove njihovih porodica. Normativne aktivnosti Ministarstva bit će usmjerene na finaliziranje izmjena i dopuna zakona koji tretiraju oblast branilačko-invalidske zaštite, kako bi se unaprijedila prava ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica, članova porodica poginulih branilaca, dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica, kao i prava demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica. Nadalje, aktivnosti Ministarstva bit će usmjerene na obezbjeđenje finansijskih sredstava utvrđenih Budžetom Federacije BiH u svrhu redovne isplate naknada iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, kako bi se zadržao dostignuti nivo prava stvaranjem

pretpostavki za sistemsku podršku branilačkim kategorijama u cilju osiguranja sigurnog i dostojanstvenog života pripadnika branilačkih populacija i članova njihovih porodica.

Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica

Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica će u predstojećem periodu nastojati da izvrši sistemsko restrukturiranje i redefiniranje načina djelovanja. Umjesto alata za jednokratno servisiranje dijela povratničke populacije, Ministarstvo će nastojati postati višefunkcionalno sredstvo i medij poticanja dugoročnog opstanka i razvoja povratničkih zajednica. Ministarstvo planira osigurati svim povratnicima ravnopravan pristup poticajnim mjerama, te od uglavnom humanitarne će težiti prerasti u razvojnu instituciju. Planirano je usvajanje obuhvatnog zakonskog rješenja za sistemsku podršku povratničkim zajednicama. Takvo rješenje će predvidjeti i objediniti različite mjere podrške povratnicima i kanalisati ih tako da efekti budu jasni, vidljivi i dugoročni. Implementacija takvog zakona bi omogućila i postepeno reformiranje Ministarstva koje će na sistemskim osnovama biti podrška razvoju ne samo povratničkih zajednica, nego svih slabije razvijenih lokalnih zajednica u Federaciji BiH.

Jedan od prvih koraka koje je potrebno poduzeti jeste kreiranje jedinstvene baze podataka korisnika usluga i sredstava Ministarstva, s ciljem osiguranja transparentnosti, uravnoteženosti i efektivnosti u provođenju mjera Ministarstva. Preciznim evidentiranjem dugoročne raspodjele sredstava i njihovih korisnika kreiraju se preduslovi za osmišljavanje kvalitetnijeg strateškog pristupa i osiguranju obuhvatnije provedbe Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Poticanje samozapošljavanja povratnika je značajan cilj u djelovanju Ministarstva. Umjesto jednokratnih mjera čije su posljedice također jednokratne, teži se uspostavi sistema koji će omogućiti ekonomsku samoodrživost povratničke populacije i njen rast i razvoj. Značajna mjera koja će biti u fokusu Ministarstva u narednom četverogodišnjem periodu je subvencioniranje obuhvatnog, koordiniranog, integriranog otkupa poljoprivrednih i drugih proizvoda i usluga od obrta i poljoprivrednih gazdinstava u vlasništvu pripadnika povratničke populacije. Mjere osiguranja tehničke podrške i dodjeljivanja poljoprivredne mehanizacije će pratiti osiguranje uslova za plasman, odnosno otkup proizvoda od povratnika.

Novo opredjeljenje Ministarstva je vrednovanje rada i zaštita dostojanstva i imovine povratnika koji se bave samostalnom djelatnošću ili poduzetništvom druge vrste, što će se postići pružanjem podrške i uvođenjem obuhvatnih mjera koje bi uvezale proizvođače, otkupljivače i krajnje korisnike dobara i usluga. Ministarstvo planira kreirati programe putem kojih će u saradnji sa lokalnim poduzetnicima iz reda povratničke zajednice biti implementirane mjere kojima će oni biti poticani da otkupljuju i plasiraju poljoprivredne i druge proizvode samostalnih gazdinstava i obrta u vlasništvu povratnika. Na taj način, direktnu korist će ostvarivati i samostalni obrtnici, poljoprivrednici i povratničke porodice koje se bave samostalnim privređivanjem, ali i poduzetnici koji imaju razvijene poslovne kapacitete ili su u fazi razvoja istih.

U domenu saradnje sa javnim sektorom, Ministarstvo planira unapređenje normativnog okvira i mjera podrške progresivnom zapošljavanju povratnika u lokalne, kantonalne i entitetske institucije, preduzeća i druge subjekte kojim su jedinice uprave na ovim razinama osnivači. Na ovaj način institucije vlasti će imati mogućnost osiguranja podrške u provođenju obaveze iz Aneksa VII i osiguranja pune integracije povratnika u lokalnu zajednicu.

Saradnja sa bh. državljanima u inostranstvu je jedan od prioriteta ovog Ministarstva. Na nivou Federacije BiH, saradnja sa iseljeništvom je jedno od zaduženja ovog Ministarstva. Reintegracija naših državljana u inostranstvu u društveno-političke i ekonomske tokove u matici, Bosni i Hercegovini, je jedan od prioriteta Ministarstva. U tom smislu, predviđeno je kreiranje programa koji će građanima omogućiti investiranje u njihove matične sredine u Bosni i Hercegovini, uz podršku Ministarstva. Cilj je napraviti iskorak u institucionalnoj saradnji sa iseljeništvom.

Jedan od problema sa kojim se povratnici u Bosni i Hercegovini suočavaju od rata do danas jeste kršenje njihovih osnovnih ljudskih prava, sa posebnim akcentom na pravo na imovinu. Osim toga, pravo na maternji jezik, pravo na rad, pravo na jednak pristup javnim resursima i dobrima je nažalost za većinu povratnika luksuz, a ne osnovno pravo. Kroz unutrašnje restrukturiranje Ministarstva, obezbijedit će se besplatna pravna pomoć povratnicima u cijeloj Bosni i Hercegovini vezano za pravna pitanja koja se tiču njihovog povratničkog statusa i zaštite njihovih prava u oblasti zaštite imovine i krivičnog progona za navodne ratne zločine tokom proteklog rata.

Svi povratnici trebaju imati pravo na zdravstvenu njegu bilo gdje u Bosni i Hercegovini. Ministarstvo će zagovarati omogućavanje korištenja zdravstvenih usluga povratnicima od strane javnih zdravstvenih ustanova na području FBiH. Na ovaj način, povratnici će imati osiguran najveći stepen zdravstvene zaštite, bez obaveze da mjesto prebivališta prijavljuju u Federaciji BiH, ukoliko su povratnici na teritoriju drugog entiteta.

Također, Ministarstvo će posvetiti posebnu pažnju obrazovanju povratnika kroz stipendiranje učenika i studenata, a fokus aktivnosti će biti na stipendiranju povratnika koji se odluče stručno usavršavati u deficitarnim zanimanjima, nužnim za unapređenje kvaliteta života u njihovim matičnim zajednicama.

Posebna pažnja ovog Ministarstva je usmjerena natalitetnim politikama u povratničkim zajednicama, uključujući podršku stambenom zbrinjavanju mladih bračnih parova u mjestima povratka, podršku višečlanim porodicama, te druge vezane mjere.

Kulturni život je jedan od temelja opstanka i razvoja povratničkih zajednica. Podrška i unapređenje kulturno-sportskog života unutar povratničke populacije mora biti sistematično adresirana, strateški osmišljenim pristupom i podržavanjem dugoročno održivih kulturnih i sportskih sadržaja.

Ministarstvo će raditi na pronalaženju trajnog rješenja za zatvaranje preostalih kolektivnih centara za izbjeglice i raseljena lica u mjestima raseljenja, putem stambenih rješenja u vidu obezbjeđenja socijalnog stanovanja za raseljena lica koja nisu u mogućnosti vratiti se u prijeratna mjesta prebivališta. U saradnji sa međunarodnim donatorima i kreditorima obezbijedit će se sredstva za realizaciju navedene aktivnosti.

Federalno ministarstvo zdravstva

Imajući u vidu da zdravstveni sustavi u svakoj zemlji predstavljaju jednu od najvitalnijih funkcija društva, nužno je istrajavanje na uspostavljanju efikasnoga, efektivnog, kvalitetnog, sigurnog i financijski održivog sustava zdravstvene zaštite i javnoga zdravstva utemeljenoga na principima zdravlja „U svim politikama“, kao i načelima predviđenim zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/10 i 75/13). U skladu sa prethodnim, prioritetni ciljevi koje Ministarstvo planira provoditi u mandatnom razdoblju su: Osiguranje stabilnog financiranja sektora zdravstva; Konsolidacija i prestruktuiranje sektora zdravstva, financijska, organizacijska i strateška i Unapređenje sigurnosti, kvalitete, dostupnosti zdravstvene zaštite i zadovoljstva pacijenata.

U okviru cilja Osiguranje stabilnog financiranja sektora zdravstva potrebno je dati nova zakonska rješenja u području poboljšanja prikupljanja prihoda nakon uvođenja novih zakonskih rješenja za doprinose i dohodak građana,⁵ kao i prijedloge za uvođenje novih izvora financiranja zdravstva,⁶ usklađivanje osnovica i stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje za kategorije osiguranika koje su uređene kantonalnim propisima. Osnivači zdravstvenih ustanova koji se preuzeli osnivačka prava nad zdravstvenim ustanovama dužni su osigurati financiranje zdravstvenih ustanova iz svojih proračuna sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti. Također, potrebno je jačati financijsku disciplinu u sferi naplate doprinosa zdravstvenog osiguranja, te u svezi s tim ojačati efektivnost naplate doprinosa kvalitetnijim povezivanjem porezne uprave i nadležnih zavoda zdravstvenog osiguranja, povećati obuhvat zdravstvenim osiguranjem, pronaći dodatne mehanize za jednakomjerno financiranje temeljnog paketa zdravstvenih prava u svim kantonima, te uvesti nove oblike osiguranja, odnosno dodatnog ili dopunskog, po uzoru na države EU.

Vezano za cilj Konsolidacija i prestruktuiranje sektora zdravstva, financijska, organizacijska i strateška, implementiraće se Zakon o financijskoj konsolidaciji i restrukturiranju javnih zdravstvenih ustanova („Službene novine Federacije BiH“, br. 34/22 i 77/22), uključujući i poduzmanje aktivnosti na otklanjanju uzroka koji su doveli do gubitaka u poslovanju javnih zdravstvenih ustanova koje su u programu financijske konsolidacije i/ili restrukturiranja, kao i jačanje sustava unutarnjih financijskih kontrola, odnosno unutarnje revizije u zdravstvenim ustanovama. Također je potrebno poduzeti mjere sanacije kliničkih centara i drugih bolnica, koji generiraju velike gubitke,⁷ financijsku konsolidaciju federalnog fonda solidarnosti, kao i redizajniranje sadržaja federalnog fonda solidarnosti, redizajn temeljnog paketa zdravstvenih prava u smislu njegove kvantifikacije, jačati primarnu zdravstvenu zaštitu, posebno službi u zajednici, kako bi ista preuzela ulogu vratara prema višim razinama zdravstvene zaštite, te jačati

⁵ Pojednostavljenjem utvrđivanja i naplate doprinosa, te proširenjem osnovice za oporezivanje.

⁶ Usmjeravanje dijela sredstava prikupljenih od PDV-a za subvencioniranje sektora zdravstva, porezi na akcizna robe i ekološki porezi.

⁷ Ne treba zanemariti ni činjenicu da je za gubitak kliničkih centara iz prethodnih godina djelomično umanjeno temeljni kapital kliničkih centara, što u budućnosti ne smije biti slučaj obzirom da je obveza osnivača da iznađe rješenje za pokriće gubitka, ne na štetu upisanog kapitala, nego iz dodatnih izvora financiranja, kao i uštedama. Konstantno umanjeње visine upisanog kapitala je destabilizirajući faktor koji ugrožava stabilnost kliničkih centara, kao javnih zdravstvenih ustanova od velikog značaja za Federaciju BiH, pa samim tim i stabilnost zdravstvenog sustava u cjelini.

prevenciju, odnosno pronalaženje trajnih i sigurnih izvora financiranja preventivno-promotivnih programa, s ciljem da isti budu dostupni svakom građaninu bez obzira na status zdravstvenog osiguranja. Nadalje, potrebno je unaprjeđivati zdravstvenu zaštitu svih vulnerabilnih skupina stanovništva posebno djece (rani rast i razvoj), te osoba sa invaliditetom, kao i osoba sa mentalnim poremećajima, sa esencijalnih lista skinuti jeftine lijekove (ispod 2-3 KM, čija kupovina nikoga neće osiromašiti), a koji, kad su na esencijalnoj listi, povlače značajna ukupna sredstva, poboljšati mehanizme ugovaranja usluga između zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvenih ustanova u cilju alokacije sredstava radi zadovoljenja potreba osiguranika, a ne potreba zdravstvenih ustanova⁸. Uz to, potrebno je provesti reformu mehanizama plaćanja zdravstvenih djelatnika s ciljem kreiranja motivacijskih mehanizama za bolju izvedbu,⁹ jačati mehanizme savjesnog upravljanja zdravstvenim sustavom¹⁰ i uspostaviti uvezan zdravstveno-informacijski sustav u sektoru zdravstva.

U cilju Unapređenja sigurnosti, kvalitete, dostupnosti zdravstvene zaštite i zadovoljstva pacijenata potrebno je unaprjeđivati pristup i smanjivati nejednakost u zdravstvenim uslugama, osigurati mehanizme šire solidarnosti za osiguranje iste razine zdravstvenih prava garantiranih kroz zakonska rješenja o temeljnom paketu zdravstvenih prava za sve osiguranike Federacije BiH, kontinuirano ujednačavati liste lijekova po kantonima s ciljem osiguranja dostupnosti kvalitetnim, sigurnim, provjerenim i ekonomičnim lijekovima, vršiti standardizaciju postupaka u okviru realnih mogućnosti sustava zdravstva, te certifikaciju i akreditaciju zdravstvenih ustanova po sigurnosnim i akreditacijskim standardima pružanja usluga.

Ministarstvo će poduzimati i druge mjere s ciljem jačanja sektora zdravstva, kao što su: osiguranje najbolje vrijednosti za uloženi novac u sektoru zdravstva, održivost kapitalnoga ulaganja, investiranje u kadar (akademsko, stručno i menadžersko obrazovanje), uključenje pacijenata u proces pružanja zdravstvene zaštite partnerstvo, osnaživanje potencijala preventivne medicine, unaprjeđenje djelovanja u kriznim javnozdravstvenim situacijama, izrada i adaptacija legislative u oblasti zdravstva sukladno pravnoj stečevini EU, izrada novih propisa u području upravljanja kemikalijama i biocidima (Poglavlje 27 - u okviru pristupa EU), uvođenje javno-privatnog partnerstva, evidence based medicina - integracija najboljih istraživačkih dokaza, kliničke ekspertize i vrijednosti za pacijente. Također, poduzimaće se kontinuirani proces planiranja, menadžment promjenama (Change management), standardizacija i akreditacija, kontinuirano korištenje dostupnih sredstava iz EU fondova za unaprjeđenje zdravstvene zaštite, posebno IPA fondova, koordiniranje izvršenja funkcija u zdravstvenom sustavu FBiH/ BiH, osiguranje mjesta za promociju zdravlja i otvorenost za europske integracije u oblasti zdravstva, osiguranje da veliki bolnički sustavi (klinički centri), kao važan subjekt zdravstvenog sustava, imaju centralnu ulogu u procesu zdravstvenih reformi, aktivno sudjelovanje vitalnih zdravstvenih podsustava (kliničkih centara) u integriranju zdravstvenog sustava u FBiH/BiH. Kontinuirano će se

⁸ Finansiranje prema broju osiguranika i procjeni njihovih zdravstvenih potreba, a ne prema broju uposleni u zdravstvenim ustanovama.

⁹ Što uključuje mogućnost postojanja različitih iznosa mjesečne plaće kod djelatnika s istom stručnom spremom baziranog na radnom učinku.

¹⁰ Što uključuje racionalnu potrošnju resursa i iskorjenjivanje korupcije, bolji menadžment, a posebno upravljanje troškovima.

unapređivati intersektorska suradnja na svim razinama vlasti, kao i nevladinog sektora s ciljem očuvanja javnog zdravlja.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

Najvažniji cilj Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke u mandatnom periodu odnosit će se na unapređivanje obrazovnog sistema i naučno-istraživačku i istraživačko-razvojnu djelatnost.

Programi koje Ministarstvo planira provoditi u mandatnom razdoblju su: Poboljšavati rad sa nadarenima, talentima i standard učenika i studenata; Poboljšavati kvalitet predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja i osigurati inkluzivno obrazovanje za sve; Razviti funkcionalan sistem obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja i Unapređivati kvalitet visokog obrazovanja, naučnog rada i naučne baze.

Ključna usmjerenja Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, **u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja** u mandatnom periodu odnosit će se na: Poboljšanje kvaliteta predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja za potrebe razvoja; Osiguranje inkluzivnog obrazovanja za sve; Podršku programima razvoja funkcionalnih znanja i vještina učenika; Poboljšanje usklađenosti obrazovanja sa zahtjevima tržišta rada; Podršku najboljim učenicima; Poticanje obrazovnih institucija na pružanje većeg stepena znanja i prakse u oblasti IKT-a; Jačanje kompetencija nastavnika i podrška inovativnim metodama odgojno-obrazovnog rada i Prevenciju i suzbijanje nasilja nad djecom i među djecom u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Ministarstvo će **u oblasti visokog obrazovanja** posebnu pažnju posvetiti: Donošenju okvirnog Zakona o studentskom organiziranju i studentskom standardu koji će omogućiti stvarnu podršku ostvarenju boljeg osnovnog i proširenog studentskog standarda za veći broj studenata poboljšanjem uslova smještaja, ishrane i studentskog organiziranja; Učešću i podršci u svim oblicima koordinacije i saradnje s obrazovnim institucijama, udruženjima i tijelima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine te Bosni i Hercegovini, kao i alumni organizacijama, privrednim komorama te privrednicima; Podršci projektima koji osiguravaju razvoj i vode u smjeru akreditacije studijskih programa na I i II ciklusu studija; Projektima povezivanja s potrebama tržišta rada za studijske programe I i II ciklusa studija; Razvoju mikrokvalifikacija u okviru visokoškolskih ustanova i realizaciji programa cjeloživotnog i necikličnog obrazovanja, mikroakreditive, programe ljetnih/zimskih škola te interdisciplinarnih programa iz oblasti obrazovanja; Poticaju i nagrađivanju najboljih studenata; Radu na inkluzivnosti sa posebnim osvrtom na studente s invaliditetom i studente Rome; Podršci projektima studentskih organizacija i Podršci CEEPUS i drugim programima preuzetim nakon prestanka rada Fondacije za mobilnost studenata i nastavnika Federacije Bosne i Hercegovine.

U svrhu realizacije dijela navedenih ciljeva Ministarstvo planira: pokrenuti aktivnosti na izradi dokumenta Strateški pravci razvoja visokog obrazovanja od 2023. do 2033. godine; osmisliti novi koncept i reaktivirati rad Fondacije za mobilnost studenata i nastavnika u Federaciji Bosne i Hercegovine i pratiti najnovije naučne i obrazovne

standarde u svijetu i stvarati mogućnosti njihove implementacije u okvirima naučno-obrazovnih procesa u Federaciji BiH.

U oblasti nauke i tehnologije, u skladu s objektivnim mogućnostima i raspoloživim budžetskim sredstvima, planira se: praćenje zakonodavstva u oblasti nauke, tehnologija i inovacija; stvaranje strateškog i pravnog okvira za razvoj naučno-istraživačkog i istraživačko-razvojnog rada na nivou Federacije BiH; podrška razvoju naučne, nastavne, istraživačke i inovacijske infrastrukture, kao i podrška razvoju naučnog, nastavnog, istraživačkog i inovacijskog rada.

U oblasti poboljšanja inkluzivnosti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja kroz podršku projektima, poboljšaće se uključenost, uslovi i kvalitet obrazovanja u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama za djecu sa poteškoćama u razvoju, djecu romske nacionalnosti, djecu iz porodica u stanju socijalne potrebe, djecu koja žive u udaljenim ruralnim sredinama i druge ranjive grupe djece, te talentiranu i nadarenu djecu.

Vezano za primjenu Međunarodne klasifikacije zdravlja, invaliditeta i funkcionisanja (MKF) u Federaciji BiH, koju je razvila Svjetska zdravstvena organizacija, inicira se usklađivanje sistema procjene djece sa teškoćama sa MKF-om, te se ujednačava pristup na nivou svih deset kantona. Odgoj i obrazovanje u ustanovama socijalne zaštite će se provoditi u skladu sa stručnom procjenom nadležnog tijela, na način da se dijete koje se nalazi na smještaju u federalnoj ustanovi socijalne zaštite uključuje u redovne ili prilagođene obrazovne programe pri odgojno-obrazovnim ustanovama koje djeluju na području na kojem federalna ustanova socijalne zaštite ima sjedište.

Nastavit će se rad na unapređivanju udžbeničke politike i pripremi i objavljivanju Spiska odobrenih radnih udžbenika, udžbenika, priručnika, radnih listova i zbirki zadataka za osnovne škole, gimnazije, srednje tehničke i stručne škole, u saradnji sa Koordinacijom ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH. Također, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, u skladu sa finansijskim mogućnostima, nastavlja realizirati Projekat nabavke besplatnih udžbenika za učenike koji pohađaju devetogodišnje osnovno obrazovanje.

Provodit će se program podrške opremanju biblioteka osnovnih i srednjih škola, u cilju osnaživanja bibliotečkog fonda, prvenstveno knjigama školske lektire.

U oblasti obrazovanja provodit će se aktivnosti koje će biti usmjerene na prevenciju svih oblika ekstremističkog i terorističkog djelovanja u saradnji sa kantonalnim ministarstvima obrazovanja, stručnjacima iz resora zdravstva, socijalne zaštite, pravde i drugih, te međunarodnim organizacijama. Cilj je unapređenje vještine kritičkog mišljenja, rezilijencije i empatije kod mladih ljudi, te ojačane kompetencije nastavnika u ovoj oblasti. Planiran je nastavak saradnje na implementaciji Programa sekundarne prevencije neprihvatljivih oblika ponašanja, kao programa ranog prepoznavanja indikatora koji mogu dovesti dijete u opasnost da postane počinitelj ili žrtva različitih oblika nasilja, i koji omogućava pružanje adekvatnog tretmana djetetu i porodici umjesto određivanja sankcije, u okviru kojeg se pravovremeno reagira na rane znakove neprikladnog ponašanja.

Nastavit će se aktivnosti na realizaciji Strateškog plana za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH 2020-2025. godine.

Planiran je i nastavak realizacije programa „Zdravo jedi, zdravo rasti“ – Odgojno-obrazovne ustanove, prijatelji zdrave ishrane, čiji je cilj uspostavljanje i širenje mreže školskih i vrtićkih zajednica u kojima je unaprijeđen pristup zdravlju djece i osiguran njihov optimalan rast i razvoj. Izradiće se kurikulum za predmet „Zdravi životni stilovi“ po uzoru na pilot projekat iz Kantona Sarajevo iz 2013. godine za učenike od petog do devetog razreda osnovne škole.

Ministarstvo će nastaviti realizaciju Javnog konkursa za finansiranje projekata i programa iz sredstava dijela prihoda ostvarenih u Budžetu FBiH po osnovu naknada za priređivanje igara na sreću za: Podršku programima i projektima iz oblasti „Zaštita prava djece koja su žrtve zlostavljanja, pedofilije, prosjačenja“; Podršku programima i projektima iz oblasti „Učestvovanje u liječenju, prevenciji i borbi protiv ovisnosti o drogi, alkoholu, igrama na sreću i kocki“; i Promoviranje tehničke kulture i udruženja koja se bave inovacijama za nagradni fond za nagrađivanje inovatora za inovacije od međunarodnog značaja.

Također će se vršiti Promocija i rad na višejezičnosti kroz sljedeće aktivnosti: podrška učenju stranih jezika i osiguravanje resursa za nastavnike i učenike; podrška očuvanju i promociji jezičke raznolikosti u Federaciji BiH (finansiranje kulturnih događanja, književnih festivala, prevoditeljske projekte i objavljivanje knjiga na različitim jezicima); podrška jezičkim manjinama u Federaciji BiH i podrška istraživanjima o višejezičnosti i njenim koristima za pojedince i društvo.

Rad na poboljšanju digitalnog okruženja u obrazovanju i nauci odnosi se na podršku projektima koji za cilj imaju poboljšanje digitalne infrastrukture, poput brzog interneta, računalnih kabineta i pristupačnih digitalnih alata u školama i univerzitetima.

Oснаживат će se Koordinacija ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH.

Pružat će se podrška projektima koji promiču ekologiju, prava žena i ravnopravnost LGBTQIA+ populacije.

Podrškom programima obuke, stručnog osposobljavanja i usavršavanja odraslih osoba s fokusom na žene radi lakše integracije na tržište rada provodit će se integriranje komponente gender senzitivnog ili odgovornog budžetiranja, unapređenje vještina i kompetencija odraslih osoba s fokusom na žene kroz programe obuke, stručnog osposobljavanja ili stručnog usavršavanja radi njihove lakše integracije na tržište rada i aktivne participacije u društvenom životu.

Kada je u pitanju **rad na opismenjavanju**, Ministarstvo će pružati program podrške za odrasle koji nemaju osnovno obrazovanje.

Ministarstvo će učestvovati u provedbi stručnog usavršavanja profesionalaca u oblasti obrazovanja u saradnji sa Vijećem Evrope (ECML) i MCP BiH, Projektu Vijeća Evrope i EU Horizontal Facility II za Zapadni Balkan i Tursku „Kvalitetno obrazovanje za sve“ i realizaciji programa „Prioriteti u integraciji poduzetničke i digitalne kompetencije u obrazovne sisteme u Bosni i Hercegovini 2019–2030“.

Koordinat će se i aktivnosti na izradi komponenti Poduzetničko učenje, Žensko poduzetništvo, kao i Poduzetničke vještine u okviru procjene implementacije Akta o malom biznisu (SBA).

Također, nastaviti će se rad na nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava stečenih u inostranstvu i uvezivanju radnog staža prosvjetnim radnicima koji su radili u eksteritorijalnim školama za vrijeme i poslije rata u BiH.

Federalno ministarstvo kulture i sporta

Najvažniji strateški ciljevi Federalnog ministarstva kulture i sporta u mandatnom razdoblju 2023–2026. godine odnosit će se na: modernizaciju komunikacije sa zainteresiranima kroz oblasti za koje je Ministarstvo nadležno; osiguranje kreiranja normativnih, organizacijskih, finansijskih i drugih uvjeta za osnaživanje kulturnog stvaralaštva; jačanje kapaciteta u oblasti kulture, kulturno-povijesnog nasljeđa, sporta i mladih; pružanje potpore razvoju promoviranja kulture, kulturne raznolikosti i kulturnih identiteta u Federaciji Bosne i Hercegovine; kreiranje uvjeta za razvoj i bavljenje športom kao životnog stila dostupnog svima; osnaživanje profesionalnog sporta; kreiranje uvjeta za doseganje vrhunskih Sportskih rezultata, kreiranje uvjeta za razvoj nakladničke, kinematografske, glazbene, likovne, scenske i knjižničarske djelatnosti u FBiH; kreiranje uvjeta za očuvanje nacionalnih spomenika u FBiH i kreiranje uvjeta i politike za osnaživanje položaja mladih kroz poticanje sustavnih aktivnosti kojima će se utjecati na uključenost mladih u sve sfere društvenog života.

U oblasti **kulturno-povijesnog nasljeđa i kulture**, prioriteti će biti usmjereni na: unaprjeđenje kulturnog i umjetničkog stvaralaštva u Federaciji Bosne i Hercegovine; potporu institucijama kulture značajnih za FBiH; potporu zaštiti kulturnog nasljeđa; potporu nacionalnim kulturnim društvima; potporu za razvoj poduzetništva kreativnog sektora.

Na putu EU integracija Federalno ministarstvo kulture i športa mora jasno slijediti EU standarde, programe i projekte. Kulturna raznolikost i njegovanje te raznolikosti kroz različite programe i projekte moraju biti osnaženi kroz suradnju s UNESCO i ostalim UN agencijama, a napose kroz nedavno uspostavljeni novi desk-program „Kreativna Europa“ putem kojega će bh. djelatnici kulture i medija biti u korak s EU. Posebnu pozornost treba posvetiti ustanovama kulture svih naroda u Federaciji. Veoma je važno napraviti popis postojećih ustanova kulture, udruga koje se bave kulturom i značajnih kulturnih manifestacija, te napraviti njihovu kategorizaciju. Da bi se oblast kulture uredila nužno je kreirati Strategiju kulturne politike u FBiH kao i odgovarajuće zakonske i podzakonske akte o kulturnim djelatnostima, o zaštiti i uporabi kulturno-povijesnog i prirodnog nasljeđa svih naroda u FBiH.

Najvažnija strateška opredjeljenja za **unaprjeđenje športa** u okviru nadležnosti i kapaciteta Ministarstva realizirat će se kroz sljedeće programe: Kreiranje uvjeta za razvoj i bavljenje športom kao čimbenika ljudskog razvoja dostupnog svim građanima u Federaciji BiH; Poboljšanje uvjeta za postizanje vrhunskih športskih rezultata; Materijalno stimuliranje sportaša s ciljem ostvarivanja vrhunskih rezultata kroz

nagrađivanje sukladno Uredbi o određivanju kriterija za dodjeljivanje nagrada sportašima, športskim radnicima i športskim udrugama iz Federacije BiH za ostvarene vrhunske športske rezultate na međunarodnim natjecanjima; Kontinuitet stvaranja uvjeta za izgradnju i rekonstrukciju postojećih športskih objekata kroz kapitalne grantove i tekući Transfer za šport; Sustavna potpora športskim savezima registriranim na razini BiH i FBiH; Kreiranje uvjeta za potporu i afirmaciju športa osoba s invaliditetom; Sudjelovanje u programu EU4Youth - Europski tjedan športa izvan granica za zemlje Zapadnog Balkana.

Govoreći o športu treba imati u vidu potporu savezima i profesionalnim Sportskim klubovima, nagrade za sportaše, kao i izgradnju infrastrukture sukladno realnim potrebama, a s ciljem međunarodne konkurentnosti. Potrebno je kreirati programe potpore kolektivima i pojedincima za sudjelovanje na međunarodnim športskim natjecanjima. Poseban aspekt skrbi o sportašima mora biti program nagrađivanja i investiranja u mlade, nadarene i perspektivne sportaše i sportašice.

Prioritetni ciljevi u oblasti zaštite spomenika u mandatnom periodu su: Kreirati uvjete za očuvanje, zaštitu i prezentaciju kulturno-povijesnog i graditeljskog naslijeđa Federacije BiH; Osigurati stručnu procjenu i potporu sufinanciranju programa i projekata zaštite graditeljskog i kulturnog naslijeđa kroz obavljanje stručnog nadzora nad projektima koji su dobili potporu iz Transfera za obnovu kulturnog i graditeljskog naslijeđa; O snažiti manifestaciju „Dani europskog naslijeđa”; Potpora realizaciji (Menadžment) Planova upravljanja za UNESCO lokalitete u Federaciji BiH; Potpora sudjelovanju Bosne i Hercegovine na Venecijanskom bijenalu; Potpora izgradnji Autocesta kroz Federaciju BiH i Čuvanje i digitalizacija arhivske građe koja se čuva u Zavodu za zaštitu spomenika.

I konačno, govoreći o **mladima**, Ministarstvo će posebnu pozornost posvetiti unaprjeđenju položaja mladih u Federaciji BiH i njihovoj većoj uključenosti u procese odlučivanja. Mlade treba osnažiti kroz kulturu i šport dajući im različite programske mogućnosti za samorealizaciju.

Prioritet u radu je kreiranje i provedba Strategije za mlade u Federaciji BiH kao ključnog dokumenta institucija FBiH s programskim pristupom djelovanja prema mladima.

Federalno ministarstvo kulture i športa će raditi na formiranju baza podataka svih aktivnosti Vlade FBiH i njenih institucija, koji se odnose na mlade i o tome na adekvatan način informirati mlade. Provodit će se aktivnosti značajnijeg uključivanja mladih u procese odlučivanja, a kroz suradnju s Vijećem mladih Federacije BiH i pokretanje aktivnosti za formiranje Savjeta za mlade FBiH. Uspostavljanjem Savjeta za mlade FBiH, bit će osigurano praćenje, usmjeravanje i unaprjeđenje programa koji su u interesu mladih. Realizirat će se aktivnost vrjednovanja rada s mladima i nastaviti proces edukacije i certificiranja službenika za mlade na teritoriji Federacije BiH.

Financijskom potporom projektima omladinskih organizacija i organizacija koje se bave pitanjima mladih, Federalno ministarstvo kulture i športa će raditi na osnaživanju omladinskih organizacija i njihovog aktivizma te podizati svijest i standarde u pitanjima značajnima za mlade.

Ministarstvo će u punom kapacitetu pokrenuti rad Jedinice za internu reviziju.

Federalno ministarstvo trgovine

Ključna usmjerenja Federalnog ministarstva trgovine u mandatnom periodu odnosit će se na donošenje novih, izmjene i dopune postojećih zakona, te tehničku nadogradnju informacionih sistema.

U skladu sa jasno iskazanom namjerom da se promoviše i unaprijedi instrument ekonomske politike, a imajući u vidu da je većina olakšica za slobodne zone predmet regulisanja propisa na nivou BiH, predmet izmjena i dopuna Zakona će se odnositi na usklađivanje regulative slobodnih zona sa politikama promocije stranih investicija, promocije izvoza, privlačenje direktnih stranih investicija, uvođenje olakšica za korisnike u skladu s prijedlozima iz nadležnosti Ministarstva i otvaranje novih radnih mjesta. Zbog preciznijeg i detaljnijeg uređenja međunarodne špedicije u mandatnom periodu radit će se na izradi novog Zakona o posebnim uslovima za obavljanje poslova međunarodne špedicije. Predmet regulisanja će biti svrsishodnije propisivanje posebnih uslova koje mora ispunjavati privredno društvo za obavljanje poslova međunarodne špedicije koji se odnose na zastupanje i obavljanje poslova u vezi sa carinjenjem robe.

Prioritetne aktivnosti u 2023. godini će se odnositi na izradu novog Zakona o unutrašnjoj trgovini jer se ukazala potreba za potpunijim i preciznijim uređenjem predmetne oblasti. Naime, razvoj trgovinskog, a posebno maloprodajnog sektora privrede ima direktan i indirektan efekat na ostale ekonomske sektore i njihove učesnike. Potpuno novi zakon praktično će sublimirati sva ranija rješenja u sferi obavljanja djelatnosti trgovine, ali i uvesti sasvim nove odredbe i mjere.

Također, Ministarstvo će u narednom periodu raditi i na dodatnoj zaštiti potrošačkih prava, te je planirana izrada Zakona o zaštiti potrošača koji je neophodan za zaštitu potrošača pri kupovini robe i usluga. Planirane su aktivnosti u cilju daljeg unapređenja pravnog okvira o kontroli i regulaciji cijena, kako bi se dodatno ojačala prevencije činjenja prekršaja (propisati kazne koje bi imale jaču i efektivniju preventivnu ulogu). Ukoliko se nakon detaljnije analize i sagledavanja objektivne situacije u smislu kretanja cijena i problema s kojima se susreće država, ukaže potreba za obuhvatnijim i sistemskim rješenjima, tada će se pristupiti pripremama i izradi sasvim novog Zakona o kontroli cijena.

U cilju efikasnijeg, ažurnijeg i jednostavnijeg povezivanja Informacionog sistema za nadzor i kontrolu prometa naftnih derivata na benzinskim pumpama u Federaciji BiH (NKPND sistem) sa sondama spremnika goriva na benzinskim pumpama, planirano je u 2024. godini implementirati web TCPI/IP servise na centralnom NKPND sistemu u Federalnom ministarstvu trgovine. Postojeći sistem za povezivanje sa NKPND sistemom u Federalnom ministarstvu trgovine koji je baziran na analognim vezama tj. putem dial-up modemske veze prebacivanja, u biti je zastarjelo tehničko rješenje i neophodno je izvršiti njegovo unapređenje u skladu sa odgovarajućim praksama u ovoj oblasti. Nakon realizacije projekta digitalizacije NKPND sistema potrebno je migrirati kompletan NKPND sistem sa bazom podataka i servisima u jedan od data centara u BiH.

Ministarstvo će i dalje nastaviti sa redovnim aktivnostima koje se odnose na normativno-pravne poslove provedbe zakonskih i podzakonskih propisa, studijsko-

analitičke poslove, davanje mišljenja i odgovora na upite u vezi primjene zakonskih i podzakonskih propisa, izrade informacija, zatim aktivnosti vezane za evidenciju o inspeksijskom nadzoru i verifikaciji elektronskih mjernih sistema, praćenje ispravnosti rada NKPND sistema, verifikaciju fizičke i logičke strukture podataka, davanje podrške serviserima i vlasnicima BPS, evidentiranje maloprodajnih cijena naftnih derivata na benzinskim pumpnim stanicama i implementiranje programa za elektronsko vođenje OPC i OPM obrazaca. Ministarstvo će također vršiti generiranje odgovarajućih izvještaja za Federaciju, kantone i općine, davati podršku uspostavi i jačanju udruženja potrošača, te ostale aktivnosti od značaja za redovno i strateško funkcionisanje Ministarstva.

Federalno ministarstvo prostornog uređenja

Najvažniji strateški ciljevi Federalnog ministarstva prostornog uređenja u mandatnom periodu odnosit će se na: Poboljšanje energijske efikasnosti; Digitalizaciju postupaka izdavanja građevinskih dozvola (e-uprava) i Izradu planske dokumentacije iz nadležnosti Federacije BiH.

U mandatnom periodu poduzet će se aktivnosti na: poboljšanju energetske efikasnosti u zgradarstvu; unaprjeđenju stanja u području stambenih poslova i oblasti nacionalnih spomenika; uspostavljanju elektronskog sistema e-dozvola kroz proces digitalne transformacije i uvezivanje i umrežavanje svih relevantnih učesnika postupka; harmoniziranju postojećih propisa iz domena prostornog planiranja i izradu relevantnih planskih dokumenata; donošenju novog Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH; kao i donošenju Zakona o građevinskim proizvodima, koji bi bio usklađen sa zakonodavstvom EU.

U oblasti **energijske efikasnosti**, Ministarstvo će nastaviti raditi na izmjenama i dopunama postojećih propisa, izradi Strategije dugoročne obnove zgrada za period do 2050. godine u FBiH, a kroz rad na razvoju infrastrukture za energijske audite i energijsko certificiranje zgrada uspješno provoditi web Registar energijskih certifikata (REC), te vršiti njegovo ažuriranje.

U saradnji sa USAID/BIH Federalno ministarstvo prostornog uređenja je izradilo Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta, koji je usvojen na sjednici Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, te upućen u parlamentarnu proceduru. Izmjenama i dopunama Zakona propisuje se provođenje postupka izdavanja e-dozvola u oblasti građenja, što je svakako jedna od predstojećih aktivnosti u okviru projekta digitalizacije javne uprave. Pored navedenoga, dopunama Zakona predviđeno je i osnivanje Komore inženjera u građevinarstvu Federacije Bosne i Hercegovine.

U okviru nadležnosti utvrđenih Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH, a u cilju realizacije osnovnih strateških opredjeljenja i operativnih ciljeva, Ministarstvo će nastaviti raditi na izradi planskih dokumenata i praćenju njihovog donošenja od strane Parlamenta Federacije. Također, nastavit će se pokrenute aktivnosti da se područje Međunarodnog aerodroma Sarajevo utvrdi kao područje od posebnog značaja za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Pored navedenoga, procesom javnih nabavki za izmjene i dopune Regulacionog plana sanacije, konzervacije, restauracije i revitalizacije Sarajevske čaršije, i izradu analitičko-dokumentacione osnove i pripremu i izradu Regulacionog plana Historijskog urbanog krajolika Mostar, nastaviti će se započete aktivnosti na realizaciji i donošenju navedenih prostornih planova.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Ključna usmjerenja vezano za nadležnosti Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva su određena u Strategiji razvoja Federacije BiH 2021–2027. i sektorskim strategijama kao usmjeravajućim dokumentima na osnovu kojih se izrađuju programi rada. Tako su u mandatnom periodu prioriteta usmjereni na razvijanje ruralne infrastrukture i dostupnosti usluga u ruralnim područjima; uspostavljanje funkcionalnih kapaciteta za poljoprivredu i ruralni razvoj; unaprijeđenje kvaliteta i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambene proizvodnje i otpornosti poljoprivrednih proizvođača i osiguranje održivog korištenja zemljišnog resursa.

Da bi se navedeno postiglo neophodno je uvođenje posebnih programa stimulacije za proizvođače čija proizvodnja pozitivno utiče na povećanje izvoza i smanjivanje uvoza, s posebnim fokusom na proizvodnju finalnih proizvoda, izraditi kvalitetna zakonska rješenja, posebno u oblasti zaštite šumskog fonda i vodnih dobara, povećati izdvajanja u oblasti poljoprivrede, te poticati kultivaciju neobrađenog zemljišta, uvoditi standarde za eko i bio proizvode porijeklom iz FBiH, koji bi bili međunarodno priznati i konkurentni na međunarodnom tržištu, te raditi na poticanju i osiguranju otkupa poljoprivrednih proizvoda, te preradi industrijskih žitarica.

U cilju poticanja poljoprivrede, razvoja poduzetništva i obrta, Ministarstvo će poduzeti aktivnosti vezane za implementaciju obuhvatnih, odgovornih i ubrzanih agrarnih politika, uključivanje u globalne lance vrijednosti i privlačenje investicija u oblasti agribiznisa, te aktivnosti digitalizacije i zaštite okoliša i zelene politike.

Nadalje, Ministarstvo će poduzeti mjere da se osigura održivi razvoj poljoprivrede, prehrambene industrije, veterinarstva, šumarstva i vodoprivrede putem racionalnog korištenja i zaštite prirodnih resursa te osigurati podršku poljoprivrednim proizvođačima i razvoju ruralnih područja. Sa ciljem ubrane realizacije strateških usmjerenja, usklađivanja politika u procesu Europske integracije, poboljšanja poslovnog ambijenta, jačanja investicija i povećanja zaposlenosti u oblastima agribiznisa, Ministarstvo će fokusirati usmjerenje na korištenje raspoloživih bespovratnih sredstava Europske unije i drugih izvora finansiranja. Također, Ministarstvo će osnažiti kapacitete vertikalne i horizontalne koordinacije u oblastima koje su u nadležnosti ministarstva, a kako bi se maksimizirala iskorištenost dostupnih međunarodnih grant sredstava i tehničke pomoći koja bi doprinijela značajnijem i ubzanom razvoju i jačanju funkcionalnih kapaciteta koji su u nadležnosti ministarstva.

Prioriteti u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, pored gore navedenih iz Strategije razvoja FBiH 2021–2027, proizilaze i iz Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2021–2027. godina koja je u proceduri usvajanja. Tako se prioriteta za oblast

poljoprivrede i ruralnog razvoja u mandatnom periodu odnose na pametan, otporan i diversificiran sektor poljoprivrede sa garantovanom povećanom sigurnošću snabdjevenosti hranom; snažniju primjenu ekoloških praksi u proizvodnji kojima se prilagođava i ublažava uticaj klimatskih promjena; snažniju socio-ekonomsku strukturu (održivog razvoja) ruralnih područja te modernizovan poljoprivredni sektor kao rezultat poticanja i razmjene znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima.

Prioriteti u oblasti voda odnose se na spriječavanje pogoršanja i unaprijeđenje statusa vodnih tijela; osiguranje uvjeta za postizanje održivog korištenja vodnih resursa; osiguranje dovoljnih količina vode za piće i njene dostupnosti za potrebe javnog vodosnabdijevanja; smanjenje rizika pri ekstremnim hidrološkim pojavama uspostavom održivog sistema upravljanja poplavnim rizikom i prilagođavanje na klimatske promjene; dostizanje funkcionalnog pravnog i institucionalnog okvira u svrhu prilagođavanja pravnim aktima EU iz oblasti voda i njihovog provođenja i osiguranje finansijske održivosti sektora voda. Izvršenju prioriteta u mandatnom periodu će doprinijeti i realizacija projekta od općeg interesa sa područja Federacije BiH i podrška osiguranju i implementaciji sredstava za sufinansiranje kapitalnih infrastrukturnih projekata iz budžeta i fondova međunarodnih finansijskih institucija (KfW, EBRD, WB, UNDP i dr.) usmjerenih na unaprijeđenje održivosti vodnih usluga, zaštitu okoliša i zaštitu od poplava, te postizanje njihove održivosti u skladu sa strateškim pravcima i zahtjevima definisanim EU direktivama.

U oblasti veterinarstva prioriteta se odnose na provođenje mjera veterinarskog javnog zdravlja i zdravstvene zaštite zdravlja životinja i stvaranje efikasnog sistema kontrole zdravlja životinja i proizvodnje sigurnih proizvoda životinjskog porijekla (donošenje novog Zakona o veterinarstvu i novog Zakona o veterinarsko-medicinskim proizvodima); razvijanje mehanizama za implementaciju zakona o zaštiti i dobrobiti životinja; usaglašavanje legislative sa EU legislativom kroz Twinning projekat; transfere za veterinarstvo i programi obuka službenih veterinarara; donošenje Programa kategorizacije objekata za proizvodnju hrane životinjskog porijekla s ciljem omogućavanja primjene propisa "higijenskog paketa" i zaštite potrošača; utvrđivanje jedinstvenih mjerila za ispunjavanje uvjeta rada objekata za proizvodnju hrane životinjskog porijekla; jačanje postojećih dijagnostičkih kapaciteta, stvaranje uvjeta za jačanje konkurentnih sposobnosti objekata iz domena animalne proizvodnje i prerade vodeći računa o zaštiti okoliša; uspostavu jedinstvenog sistema finansiranja kontrole zdravlja životinja i programa iskorjenjivanja bolesti; stvaranje uvjeta za izlazak proizvoda životinjskog porijekla na tržište Europske unije u saradnji sa državnim i entitetskim organima; zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog porijekla, izradu ostale legislative, informacija, izvještaja i analiza i usklađivanje sa EU standardima.

Prioriteti u oblasti šumarstva i lovstva odnose se na razvijanje zakonskog okvira za održivo gospodarenje šumama u FBiH, stvaranje uslova za održivo upravljanje i gospodarenje šumama; usvajanje Zakona o šumama i Zakona o reprodukcijom materijalu šumskog i ukrasnog drveća i grmlja; izradu Zakona i usklađivanje propisa iz oblasti proizvodnje sjemena i sadnog materijala šumskog bilja sa EU zakonodavstvom;

usvajanje strateškog dokumenta Šumarski Program FBiH; izradu i usvajanje Izvedbenog dijela Šumarskog programa FBiH; razvoj i implementaciju informacionog sistema šumarstva FBiH; izradu novog Zakona o lovstvu u cilju stvaranja uslova za poboljšanje gospodarenja lovištima - usklađivanje zakonske regulative u oblasti lovstva sa EU zakonodavstvom i međunarodnim dokumentima u cilju uređenja lovstva u FBiH.

Normativne aktivnosti koje će Ministarstvo provoditi u mandatnom periodu obuhvataju sljedeće: Zakon o slatkovodnom ribarstvu; Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju; Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju; Zakon o jakim alkoholnim pićima; Zakon o hrani; Zakon o izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu; Zakon o veterinarstvu; Zakon o veterinarsko medicinskim sredstvima; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama; Zakon o vodnim uslugama; Zakon o dopunama Zakona o lovstvu (prečišćeni tekst); Zakon o šumama te Zakon o reprodukcijom materijalu šumskog i ukrasnog drveća i grmlja.

Strateški i razvojni dokumenti na kojima će Ministarstvo raditi u mandatnom periodu odnose se na: usvajanje Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja FBiH 2021–2027. usvajanje Strategije upravljanja vodama u FBiH 2022–2032. (dostavljena u parlamentarnu proceduru); Šumarski program FBiH; izradu i usvajanje Srednjoročne strategije pružanja savjetodavnih usluga u poljoprivredi 2023–2030, te Strategiju upravljanja poljoprivrednim zemljištem u FBiH 2024–2034. i donošenje planova upravljanja poplavnim rizikom za period 2024–2029. godine.

Od projekata koje provodi Ministarstvo aktivnosti će biti usmjerene na: Poboljšanje poslovnog ambijenta i privlačenja agribiznis investicija u FBiH (Uspostava One-Stop-Shop servisa za agribiznis firme, pojednostavljenje postupaka kroz koje agribizni firme prolaze, mapiranje i prezentacija potencijala za investiranje u agribiznis, privlačenje investicija ciljanih država u ciljanje agribiznis potencijala u FBiH); IFAD projekat „Razvoj ruralnog poduzetništva i poljoprivrede“ (READP); Voda i šuma (WATSAN FBiH – faza II) – EIB (Vodosnadbijevanje i tretman otpadnih voda, preveniranje posljedica klimatskih promjena korištenjem prirodnih resursa, šuma, prevencije poplava i slično); Otpornosti na klimatske promjene – Adaptacijski fond putem IFAD-a; Zaštite od poplava (Sava/Drina – SDIP) – Svjetska banka; Modernizacija vodnih usluga – Svjetska banka; Projekat otpornosti i konkurentnosti poljoprivrede (ARCP) – Svjetska banka (Jačanje javne podrške otpornosti i sljedivost, unapređenje produktivnosti poljoprivrede, prilagođavanje klimatskim promjenama i jačanje veza s tržištima, povećanje kvaliteta i sigurnosti hrane).

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

Ključna usmjerenja Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta za mandatni period odnose se na: Digitalnu transformaciju malih i srednjih preduzeća; Olakšavanje administrativnih procedura za poslovanje i Podršku razvoju male privrede u Federaciji BiH.

Prioriteti u oblasti digitalne transformacije MSP-a odnose se na kreiranje alata i politika koje imaju za cilj da ohrabre MSP da pokrenu procese digitalizacije poslovanja.

Time će se jačati konkurentnost malih i srednjih preduzeća, povećati njihov broj i broj zaposlenih u sektoru male privrede, kao i poticati rast inovativnih i izvozu usmjerenih MSP. Aktivnosti koje će doprinijeti realizaciji digitalne transformacije MSP-a su one koje se odnose na provedbu finansijskog instrumenta podrške MSP kroz realizaciju projekta „Jačanje konkurentnosti MSP“. Kroz ovu grant shemu pružit će se podrška MSP, kako bi realizirali aktivnosti i mjere podrške u cilju digitalne transformacije poslovanja. Usvajanje i upotreba novih tehnologija utjecat će na sposobnost firmi da se prilagode i inoviraju svoj poslovni model kako bi se tržišno prilagodile. Konkretno podrška će biti usmjerena na korištenje digitalnih rješenja i prateće opreme (softver i hardver) s ciljem optimizacije procesa, operacija, organizacije poslovanja i odnosa sa kupcima u smislu digitalne transformacije. Uspostava digital HUB-ova (Čvorišta) za digitalne inovacije su predviđeni da budu tačka u kojoj kompanije mogu dobiti pomoć za prevazilaženje izazova digitalizacije i na taj način postanu konkurentnije. Pružanjem pristupa tehničkoj ekspertizi i mogućnosti za eksperimentisanje kao mogućnosti da „testiraju prije investiranja“, ovaj vid digitalne infrastrukture pomaže kompanijama da unaprijede svoje poslovanje kroz unapređenje poslovnih procesa, proizvoda ili usluga kroz upotrebu digitalnih tehnologija.

Prioriteti u oblasti olakšanja administrativnih procedura za poslovanje, odnose se na donošenje pravnih propisa koji imaju za cilj stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta za osnivanje i razvoj subjekata male privrede. Time će se omogućiti jednostavnije ulaganje u poslovnu aktivnost, kao i olakšano zatvaranje firmi. Usvojen je Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima koji je znatno doprinio bržoj i lakšoj registraciji obrta, kao i zatvaranje obrta po sili zakona. U toku je izrada podzakonskih akata koji će doprinijeti efikasnijoj primjeni zakona.

Nakon usvajanja Prednacrta Zakona o poticanju razvoja male privrede u Federaciji BiH, obavljena je Javna rasprava i urađen prijedlog Nacrta navedenog zakona koji je upućen nadležnim institucijama u cilju davanja mišljenja, kako bi se navedeni zakon uputio Vladi Federacije BiH na utvrđivanje. Poštujući obavezu sadržanu u članu 93. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Nacrt je potpuno usklađen s propisima Unije. Tako su u prednacrt zakona inkorporirana rješenja predviđena Preporukom Komisije 2003/361/EZ o definiciji mikro, malih i srednjih poduzeća od 06.05.2003. godine. Osnovni principi poticanja razvoja male privrede su usklađeni sa principima koji su definisani u EU Aktu o malom biznisu (Small Business Act), čime je iz djelokruga nadležnosti ministarstva definiran okvir politika podrške MSP-a kako bi se poboljšalo poduzetničko okruženje i povećala njihova konkurentnost. U cilju efikasnije podrške malim i srednjim poduzećima predviđeno je minimalno izdvajanje sredstava iz Budžeta Federacije BiH u iznosu minimalno 1,4% prihoda Budžeta Federacije umanjelog za doprinose penzijsko/invalidskog osiguranja te namjenske i razgraničene prihode i donacije.

Prioriteti u oblasti stvaranja boljeg ambijenta za rast i razvoj sektora male privrede, odnose se na izradu Prednacrta Zakona o poduzetničkoj infrastrukturi u FBiH. Ovim zakonom uređuje se institucionalni okvir poduzetničke infrastrukture koju čine poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije. Također zakonom je predviđeno izdvajanje poticajnih sredstava BiH u iznosu minimalno 0,6% prihoda Budžeta Federacije umanjelog za doprinose penzijsko/invalidskog osiguranja te namjenske i

razgraničene prihode i donacije. U toku je izrada prijedloga Prednacrtu zakona o društvenom poduzetništvu u cilju podizanja životnog standarda, kao smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti. Ovaj zakon bavi se društvenim poduzetništvom težeći da se ova oblast pravno uredi u Federaciji BiH. Ministarstvo će kroz **programe podrške razvoju male privrede** dodjeljivati grant i kreditna sredstva. Grant sredstva u narednom periodu će se dodjeljivati kroz projekte podrške razvoju poduzetničke infrastrukture, jačanje konkurentnosti subjekata male privrede, kao i poticanje „Start up“-ova. Kreditna sredstva će se, u saradnji sa Razvojnog bankom, plasirati sa kamatnom stopom do 0,9% na godišnjem nivou i rokom povrata od 7 godina. Također, u okviru Garancijskog fonda provodit će se aktivnosti podrške subjektima male privrede na obezbjeđenju garancija u visini od 50% na kredite kod komercijalnih banaka.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma

U mandatnom periodu 2023–2026. godine, programske aktivnosti Federalnog ministarstva okoliša i turizma biće usmjerene na provođenje dva strateška cilja, Resursno efikasan i održiv razvoj i Ubrzan ekonomski razvoj.

U oblasti okoliša, otpada i okolišnih dozvola definisana su dva programa: Program 1. Usklađivanje politika, propisa i institucionalnih kapaciteta u oblasti okoliša u FBiH sa zahtjevima integracija BiH u EU i približavanja standardima EU na polju zaštite okoliša, implementacija Federalne strategije zaštite okoliša i drugih strateških dokumenata, te provođenje međunarodnih sporazuma i obaveza zaključenim od strane BiH; Program 2. Unapređivati integralno upravljanje otpadom i sistem cirkularne ekonomije.

U okviru Programa 1. prioritetne aktivnosti Ministarstva biće usmjerene na izradu propisa iz nadležnosti Ministarstva i usaglašavanje istih sa pravnom stečevinom EU, izradu, ažuriranje i provođenje Programa integrisanja BiH u Evropsku uniju - Poglavlje 27 „Okoliš i klimatske promjene“ kroz uspostavljeni mehanizam koordinacije, ispunjavanje međunarodnih obaveza (Konvencija o biološkoj raznolikosti, Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača i Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, CITES, Bazelska konvencija o pekograničnom prometu opasnog otpada), aktivnosti za problematiku klimatskih promjena u okviru Ovlaštenog tijela DNA i NAMAs BiH u implementaciji odredbi Kyoto protokola i Pariskog sporazuma (NDC aktivnosti) Okvirne konvencije za klimatske promjene, kroz saradnju sa Evropskom agencijom za okoliš (EEA), te ostale aktivnosti po drugim ugovorima koje se koordiniraju od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, dalji razvoj informacionog sistema za prirodu i informacionog sistema za upravljanje otpadom i uspostavu i razvoj integralnog informacionog sistema zaštite okoliša. Takođe, Ministarstvo će poduzeti aktivnosti na inventarizaciji i geografskoj interpretaciji vrsta i staništa u FBiH, izradi Planova upravljanja za invazivne vrste, povećanju površine zaštićenih područja u FBiH, reviziji Crvene liste flore, faune i gljiva FBiH po pojedinim taksonomskim kategorijama, uspostavljanju sistema monitoringa GHG emisija, te uspostavljanju sistema trgovanja emisijama – ETS.

U okviru provođenja Programa 2. aktivnosti će biti usmjerene na uklanjanje nelegalnih odlagališta i saniranje postojeće površine pod neadekvatno odloženim otpadom (opasni i neopasni otpad), unaprijeđenje sistema odvojenog sakupljanja, zbrinjavanja, reciklaže i ponovne upotrebe otpada u cijeloj FBiH, podršku izgradnje i unapređenja infrastrukture na postojećim regionalnim deponijama za upravljanje otpadom, izradu studije identifikacije lokacija kontaminiranih opasnim otpadom u FBiH, analizu izvještaja i davanje odobrenja na izvještaje Operatera sistema i Fonda za zaštitu okoliša za reciklažu i adekvatno zbrinjavanje posebnih kategorija otpada, donošenje usaglašenog programa subvencioniranja za razvoj infrastrukture za integralno upravljanje otpadom sa Fondom za zaštitu okoliša, koji će se finansirati iz budžeta Fonda, oživljavanju Revolving fonda za reciklažu otpada uspostavljenog u Fondu.

Također, Ministarstvo će učestvovati u pripremi i ažuriranju Jedinstvene liste prioriternih projekata za BiH iz oblasti okoliša, kandidiranju projekata u PJI FBiH iz oblasti okoliša i turizma, učestvovati u pripremi i implementaciji projekata Svjetske banke („Projekt poboljšanja kvaliteta zraka u FBiH“ i „Unaprijeđenje upravljanja čvrstim otpadom u FBiH“), učestvovati u regionalnoj saradnji koja se odnosi na Regionalni plan zelene i cirkularne ekonomije/Mapiranje zelene i cirkularne ekonomije u regionu (Akcioni plan za zajedničko regionalno tržište Zapadnog Balkana CRM AP 2021–2024), učestvovati u procesu programiranja IPA III: Program prekogranične saradnje IPA CBC za 2021–2027: (HR – BiH – Crna Gora, Srbija – BiH, BiH – Crna Gora), vršiti upravni nadzor nad implementacijom propisa u oblasti okoliša u FBiH, te će raditi na unapređenju Registra o postrojenjima i zagađivanjima u FBiH.

U okviru definisanog strateškog cilja Ubrzani ekonomski razvoj, aktivnosti Ministarstva u oblasti turizma i ugostiteljstva odvijace se kroz Program 3. Usklađivanje politika, propisa i institucionalnih kapaciteta u turističko-ugostiteljskom sektoru u FBiH sa zahtjevima integracija BiH u EU i približavanja standardima EU, implementaciju Strategije razvoja FBiH, Strategije razvoja turizma Federacije BiH i drugih strateških dokumenata, te provođenje međunarodnih sporazuma i obaveza zaključenim od strane Bosne i Hercegovine.

Prioritetne aktivnosti u oblasti turizma i ugostiteljstva koje će Ministarstvo provoditi u mandatnom periodu 2023–2026. godine odnose se na izradu propisa iz nadležnosti Ministarstva i usaglašavanje istih sa pravnom stečevinom EU, izradu plana turističkog informiranja - info centri, web portali i aplikacije, uključujući mrežu smeđe turističke signalizacije, izradu modela finansiranja privrednika, poduzetnika i fizičkih lica u svrhu razvoja malog, srednjeg, ali i velikog poduzetništva. Također, radiće na izradi plana razvoja zdravstvenog turizma, programa revitalizacije i oživljavanja planina kao i starih tradicijskih kuća napuštenih sela u turističke svrhe i programa turističke usluge u ruralnim područjima radi povećanja dohotka iz turističke djelatnosti, uspostavi mehanizma koordinacije (OMK) između entitetskog, kantonalnog i lokalnog nivoa vlasti za razvoj turizma, edukaciji kadrova u turističko-ugostiteljskom sektoru, uspostavi elektronskih registara turističko-ugostiteljske djelatnosti u Federaciji, podizanju standarda i kvalitete usluga u turizmu i ugostiteljstvu.

MAKROEKONOMSKE PROJEKCIJE OSNOVNIH EKONOMSKIH INDIKATORA

Kratak osvrt na opći razvojni kontekst Federacije BiH

Kretanja ekonomskih aktivnosti u Federaciji BiH u 2022. godini ukazuju na blagi rast, a zaposlenost se vraća na trend rasta prije pojave pandemije COVID-19. Stopa zaposlenosti i prosječna plaća su također blago porasle, dok je registrovana nezaposlenost nastavila blagi trend opadanja. Penzije su porasle kao i broj penzionera za 0,3% u odnosu na prethodnu godinu.

BiH i FBiH ekonomija, kao i druge svjetske ekonomije, doživjela je nekoliko šokova od 2020. godine, prije svega trajni efekti pandemije koji su se odrazili na lance snabdijevanja, zatim rast cijena hrane i energenata.

Tabela 1: Osnovni ekonomski indikatori Federacije BiH

Indikator	2020.	2021.	2022.	2022/2021
Bruto domaći proizvod u hilj. KM	22.255	25.230	29.681*	17,6%
BDP realni rast u %	-3,6	8,1	3,9	-4,2 p.p.
Indeks industrijske proizvodnje	94,2	110,2	101,2	-9 p.p.
Indeks potrošačkih cijena – g/g prosjek	99,1	102,1	114,9	12,8 p.p.
Pokrivenost uvoza izvozom u %	58,8	63,3	59,4	-3,9 p.p.
Stanovništvo u hilj. (proc. sredinom godine)	2.185	2.169	2.157	-0,6%
Radno sposobno stanovništvo (15-64), hilj.	1.514	1.499	1.506	0,5%
Zaposlenost - prosjek	520.162	525.397	535.665	2,0%
Stopa zaposlenosti u %	34,4	35,0	36,0	1,0 p.p.
Stopa registrovane nezaposlenosti u %	38,2	37,2	35,1	-2,1 p.p.
Neto plaća - prosječna u KM	956	996	1.114	11,8%
Penzija - prosječna u KM	428	428	483	12,9%
Broj poslovnih subjekata – stanje 31.12.	114.867	117.160	120.307	2,7%

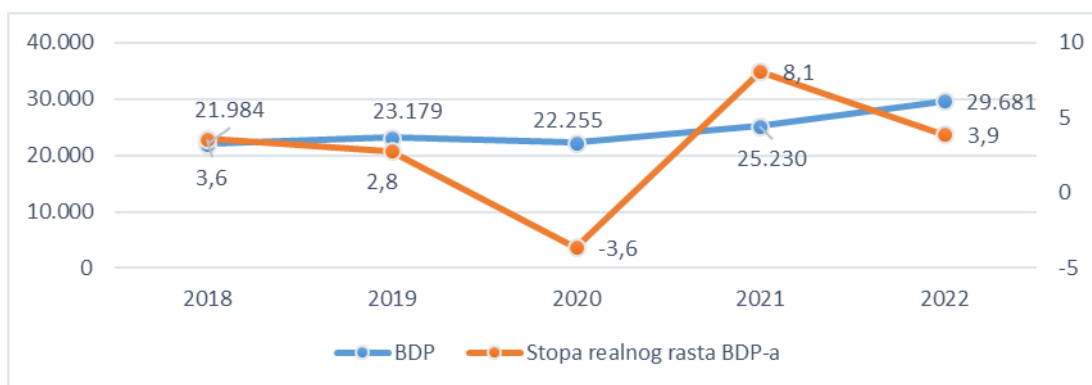
*Procjena FZS

Izvor: Federalni zavod za statistiku, 2022.

Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja

Bruto domaći proizvod u FBiH za 2022. godinu iznosio je 29.681 mil. KM i veći je u odnosu na 2021. godinu kada je iznosio 25.230 mil. KM. Stopa realnog rasta BDP-a iznosila je 3,9%. Značajan realni rast bruto dodane vrijednosti u FBiH u 2022. godini zabilježen je u djelatnosti Informacije i komunikacije (13,4%). Realni rast u djelatnosti Prerađivačka industrija iznosio je 5,3%.

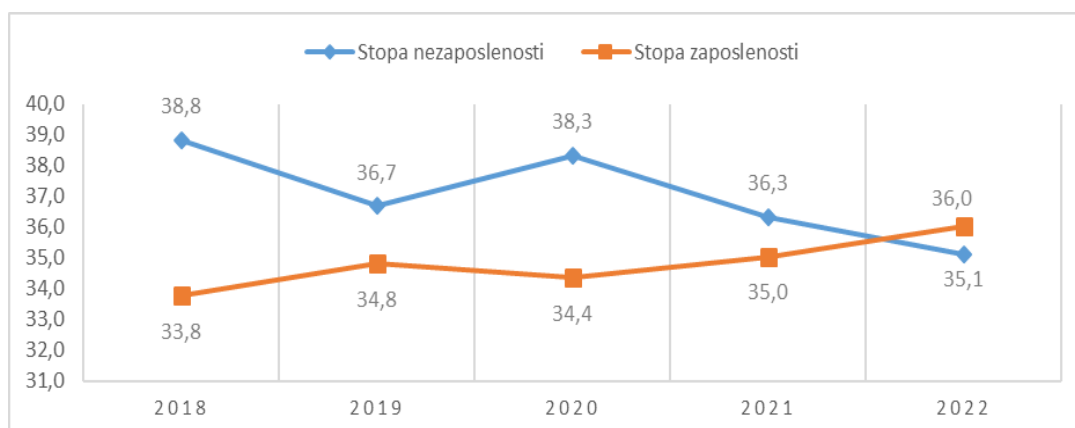
Graf 1: Bruto domaći proizvod u FBiH, mil KM

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Na tržištu rada, prosječan broj zaposlenih u Federaciji BiH u 2022. godini iznosio je 535.665, što je u odnosu na 2021. godinu više za 2,0%. Stopa zaposlenosti je blago porasla i iznosila je 36,0%, dok je registrovana nezaposlenost nastavila blagi trend opadanja i iznosila je 35,1% u 2022. godini. Prosječna neto plata u 2022. godini iznosila je 1.114 KM i veća je u odnosu na 2021. godinu za 11,8%. Penzije su također porasle i bilježe rast za 12,9%, a broj penzionera rast za 0,3% u odnosu na 2021. godinu.

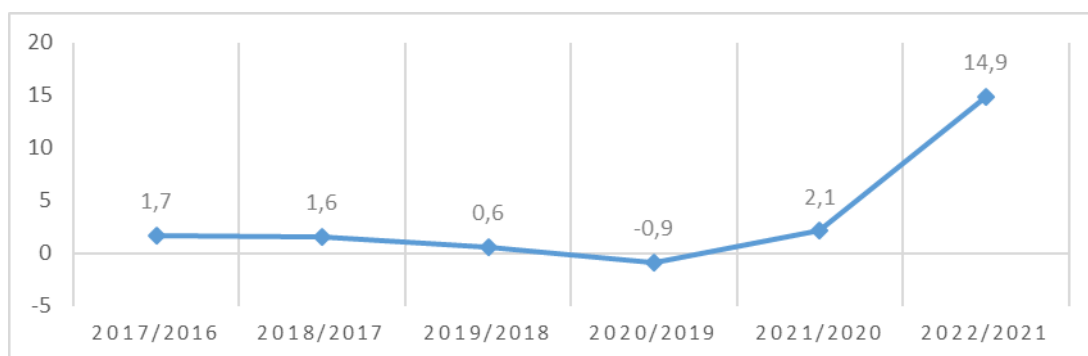
Graf 2: Stopa zaposlenosti i nezaposlenosti (%)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Zabilježen je rast cijena sirovina, energije, hrane i nafte. Prosječna godišnja stopa inflacije u FBiH u 2022. godini iznosila je 14,9%. Najveći prosječni godišnji rast cijena zabilježen je u odjeljcima Prijevoza (24,8%), Hrana i bezalkoholna pića (21,6%) i Stanovanje, voda, električna energije, plin i drugi energenti (19,0%). Zabilježen je pad cijena u odjeljku Obuća i odjeća (-6,6%).

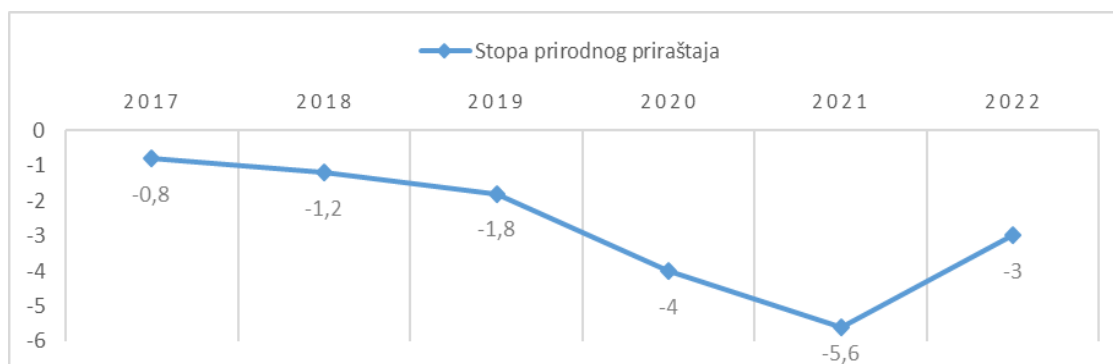
Graf 3: Prosječna godišnja inflacija u FBiH (%)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prisutno je demografsko starenje stanovništva, što predstavlja ozbiljan razvojni izazov za naredni period. Povećanje broja stanovnika treće dobi će kontinuirano uvećavati izdvajanja za penzije i zdravstvenu zaštitu. Broj stanovnika u FBiH konstantno opada. Bilježi se negativan prirodni priraštaj. Stopa prirodnog priraštaja na 1.000 stanovnika u 2022. godini je iznosila -3‰ (FZS, prvi rezultati), što predstavlja manji pad u odnosu na 2021. godinu kad je iznosila -5,6‰.

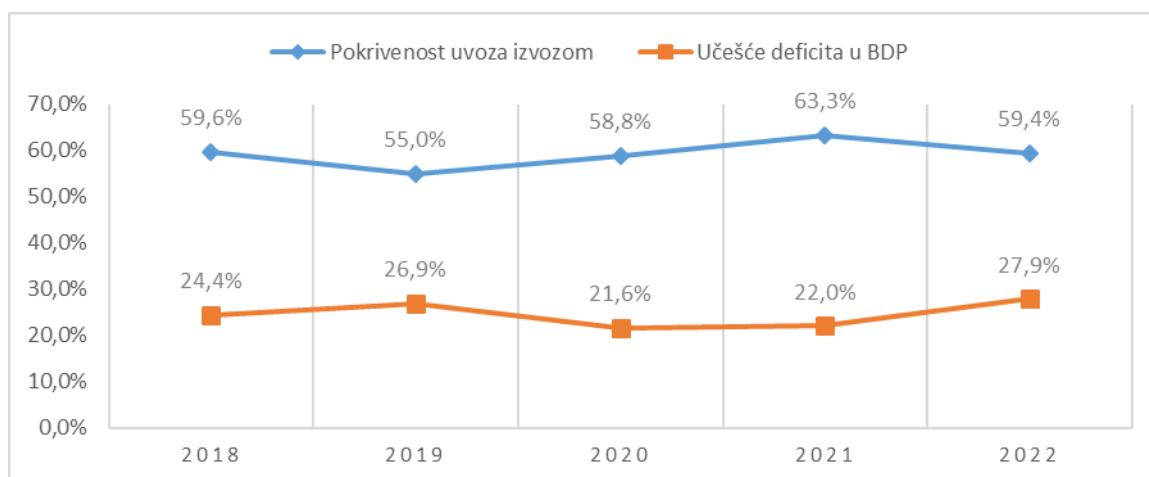
Graf 4: Stopa prirodnog priraštaja u FBiH (‰)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U 2022. godini izvoz je prosječno padao svaki mjesec za 0,1%, a uvoz je prosječno rastao za 1,3%. Procenat pokrivenosti uvoza izvozom u 2022. godini iznosio je 59,4% što je za 3,9 p.p. manje u odnosu na prethodnu godinu. Prema KD-u, u 2022. godini najveća vrijednost izvoza ostvarena je u području Prerađivačka industrija, što je iznosilo 88,6% ukupnog izvoza. Najveća vrijednost uvoza ostvarena je u istom području, a iznosila je 90% ukupnog uvoza. Učešće vanjskotrgovinskog deficita u BDP-u poraslo je za 5,9 p.p. u 2022. godini.

Graf 5: Pokrivenost uvoza izvozom u FBiH (%)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Industrija ostvaruje oko petinu BDP-a FBiH, a zapošljava oko četvrtinu radne snage. U 2022. godini zabilježen je rast industrijske proizvodnje za 1,2% u odnosu na prethodnu godinu. U 2022. godini u strukturi bruto dodane vrijednosti u BDP-u, 75% industrije čini prerađivačka industrija, dok je u 2021. godini udio bruto dodane vrijednosti srednje-visoke i visoke tehnologije u BDP-u FBiH iznosio 2,44%.

Ruralna ekonomija razvija se po znatno nižoj stopi rasta nego urbana ekonomija. Ukupan iznos bruto dodane vrijednosti područja poljoprivrede, šumarstva i ribolova u 2022. godini bio je 1.085 mil.KM¹¹ što je u odnosu na godinu ranije više za 12,4%. Brojne slabosti ometaju djelovanje poljoprivrede, koja čini kičmu ruralne ekonomije u FBiH, kao što su: snažan uticaj eksternih okolišnih faktora, nepostojanje izvjesnih tržišta, izloženost monopolima na tržištu inputa, nedostatak ekonomije obima, informacijska asimetrija glede kvalitete proizvoda, te nedostatak institucija i infrastrukture.

Projekcije za period 2023–2026. godina u FBiH

Početakom 2022. godine došlo je do usložnjavanja međunarodnih političko-ekonomskih prilika, koje su vezane za ratna dešavanja u Ukrajini. Zabilježene su negativne ekonomske posljedice na svjetsku ekonomiju, a manifestuju se kroz trgovinske, finansijske i cjenovne šokove, koji također pogađaju i Bosnu i Hercegovinu.

Projekcije indikatora za naredni srednjoročni period su sačinjene na osnovu projekcija Direkcije za ekonomsko planiranje pri Vijeću ministara BiH iz marta 2023. godine i projekcija relevantnih međunarodnih institucija (MMF-a i Svjetske banke iz aprila, Europske komisije iz februara 2023. god.). Prema projekcijama do kraja 2023. godine u Federaciji BiH može se očekivati realni ekonomski rast od 2,3% u odnosu na prethodnu godinu, dok očekivana nominalna stopa rasta iznosi 6,8%.

U periodu 2024-2026. godina, pod pretpostavkom stabilizacije eksternog okruženja i unutrašnjih dinamika u Bosni i Hercegovini, može se očekivati nastavak trenda

¹¹ Procjena, FZS: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http://fzs.ba/wp-content/uploads/2023/03/10.3.4.xlsx>

pozitivnog ekonomskog rasta u Federaciji BiH po prosječnim stopama rasta od oko 3,3% na godišnjem nivou.

Tabela 2: Projekcije ključnih indikatora za Federaciju BiH

Indikator	2023.	2024.	2025.	2026.
BDP - Realni rast u %	2,3	3,0	3,3	3,5
BDP - Nominalni rast u %	6,8	5,4	5,9	5,8
Javni prihodi - % promjene (g/g)	9,6	6,9	6,8	7,2
Vanjski dug FBIH/BDP u %	7,3	5,2	4,1	3,4
Unutrašnji dug FBIH/BDP u %	2,4	2,0	1,8	1,5

Izvor: Federalno ministarstvo finansija i izračun FZS

Prosječna godišnja inflacija u Federaciji BiH u 2022. godini iznosila je 14,9%. Inflatorni šok uzrokovan je smanjenjem ponude energenata u EU zbog uvođenja sankcija ruskom energetskom sektoru. Zbog uvoznog karaktera inflacije, daljnje kretanje biti će određeno vanjskim faktorima i u znatnoj mjeri utjecati će na domaća ekonomska zbivanja. Tako bi se povoljni trendovi ekonomskih kretanja u svijetu pozitivno odrazili i na ekonomsku situaciju u Federaciji BiH, najprije zbog tradicionalno jakog priliva sredstava od transfera iz inostranstva. Povoljnija ekonomska situacija u svijetu dodatno bi osnažila doznake iz inostranstva i jaču potrošnju dijaspore tokom boravka u domovini te bi na taj način utjecala na ekonomiju BiH, a samim tim i Federacije BiH.

Prateći očekivani ekonomski rast u Federaciji Bosni i Hercegovini od prosječnih 3,3% na godišnjem nivou u periodu 2024–2026. godina, pretpostavlja se da će prosječna stopa rasta naplate ukupnih javnih prihoda u Federaciji BiH u navedenom srednjoročnom periodu iznositi 6,9%. Prema projekcijama Federalnog ministarstva finansija, predviđa se da će u 2024. godini ukupno doznačena sredstva od indirektnih poreza za Federaciju BiH biti veća za 4,6%, dok pod pretpostavkom značajnog smanjenja utjecaja inflacije, očekivane stope kretanja u 2025. i 2026. godini iznose 4,3% i 4,4% respektivno.

U periodu 2023–2026. godine očekuje se smanjenje udjela ukupnog duga Federacije BiH u BDP-u na 10,66% u 2022. godini, te njegovo postepeno smanjivanje na 9,71% u 2023. i 7,27% u 2024. godini.

Rizici za ostvarenje projekcija prikazanih u ovome dokumentu vezani su za vanjske i unutrašnje faktore. Vanjski faktori odnose se ponajviše na događaje na ukrajinskom ratištu i rješavanju globalnih energetskih problema. Unutrašnji rizici za ostvarenje projekcija vezani su za kompleksnu administrativnu organizaciju Federacije BiH, složen sistem donošenja odluka, usporeno provođenje reformskih mjera i sl. Privredni rast može biti usporen i zbog eventualnog kašnjenja u provođenju strukturnih reformi.

Također, ne smiju se zanemariti migracije stanovništva sa područja Federacije BiH, naročito osoba koje su trenutno zaposlene, što se može u konačnici odraziti na ukupnu proizvodnju, odnosno sporiji rast BDP-a od projektovanog. Nepovoljne hidrološke prilike mogu, također, narušiti projekcije ekonomskog rasta tako što mogu narušiti stabilnost u proizvodnji električne energije, a samim tim uticati i na fizički obim industrijske proizvodnje.